

MAGYAR POSTA

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M.KIR. POSTAVEZÉREGAZGATÓSÁG
MEGBIZÁSÁBÓL A M.KIR. POSTA JOGÁSZ-ÉS MÉRNÖK TISZTVISÉLOI
ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁGA.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. FORSTER KÁROLY M.KIR. POSTAFŐIGAZGATÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Dr. PÁZMÁNY ÖDÖN
M. KIR. POSTAIGAZGATÓ

TÁRSSZERKESZTŐ:
RÁKOSI GYÖRGY
M. KIR. POSTAMŰSZAKI TANÁCSOS

Tapasztalatok a posta rádiótanfolyamán.

Írta: BACZYNSKI ISTVÁN m. kir. postaműszaki tanácsos.

Expériences faites sur les cours de radiotélégraphie de la poste. Par M. ISTVÁN BACZYNSKI, Conseiller technique de poste.

L'auteur qui a enseigné plusieurs fois aux cours de radiotélégraphie de la poste résume dans cet article les expériences et les observations faites à ces cours. Ces cours ont pour but la formation professionnelle des radiotélégraphistes tant au service international qu'au service intérieur. Les participants à ces cours doivent faire connaissance, en premier lieu, avec les installations d'émission et de réception et avec les principes de leur fonctionnement. Ces connaissances sont très importantes, surtout dans le service mobile où le radiotélégraphiste ne peut compter que sur lui-même et il doit supprimer sans l'aide d'un mécanicien les dérangements qui peuvent survenir. L'auteur souligne l'importance de la formation pratique servant de base pour la théorie. Celle-ci dépend non seulement de l'application des élèves, mais aussi de leur intelligence. Il est donc nécessaire de se rendre compte au commencement des cours des aptitudes des élèves. L'auteur expose dans la suite les méthodes qu'il utilise pour l'examen de l'intelligence de ses élèves. Il compose une série de questions auxquelles les élèves doivent répondre par écrit. En vue d'assurer les réponses exemptes de toute inhibition et influence, le nom des élèves ne doit pas figurer sur leur devoir écrit. Le résultat de cet examen donne une très bonne directive pour le niveau à atteindre par les explications du professeur. Quelques observations de l'auteur, faites en connexion de ces examens: La préparation scolaire n'influence pas beaucoup le résultat des problèmes d'arithmétique élémentaires; l'appréciation générale des nouvelles des journaux ne montrent pas de grandes différences dans la capacité de compréhension des élèves; par contre, ceux qui ont subi une préparation supérieure font preuve d'une meilleure appréciation des événements historiques.

Az utóbbi években többször volt alkalmam a m. kir. posta rádiótanfolyamain a villamosság és rádiótechnika elméletének alapismereteit előadni. Ez alatt több olyan megfigyelést tettem, ami úgy vélem, más tanfolyamokon vagy más előadók által a rádiótanfolyamon is hasznosítható és ezért nem gondolom céltalannak, ha azokról a Magyar Posta hasábjain beszámolok.

A rádiótanfolyamok célja rádiótávírásszok olyanfokú kiképzése, hogy azok a nemzetközi egyezményekben előírt követelményeknek megfeleljenek és így a nemzetközi szolgálatot (a mozgó szolgálatot is, mint pl. hajózás, repülés) el tudják látni, vagy pedig a belföldi szolgálat ellátására alkalmasak legyenek. Mivel pedig a belföldi szolgálat ellátásánál nagyrészt a nemzetközi előírásokhoz kell alkalmazkodni, a kétféle szolgálat ellátására való kiképzésben — főleg műszaki vonatkozásban — különbség alig van.

A rádiótanfolyamokon műszakilag el kell érni azt, hogy a tanfolyam végén a hallgató a különféle — elsősorban a mozgó szolgálatban használt — rádióadó- és vevőberendezések működésének lényegét ismerje, annak alapján azok helyes kezelését és karbantartását megtanulja, a fellépő hibák okait felismerje és azokat meg tudja szüntetni. Fontos ez azért, mert különösen a mozgó szolgálatban a rádiótávírássz teljesen magára van utalva (nincs pl. műszerész a kéznél, mint az állandó állomások nagy részénél, vagy az üzemközpontban) már pedig ebben a szolgálatban a rádióberendezés kifogástalan üzemképességétől nem egyszer emberélet biztonsága függ.

A rádióberendezések gyakorlati helyes kezelése, a karbantartás és a hibaelhárítás alapját az elméleti tudás képezi. A rádiótanfolyamokon a „Rádióelmélet“ és „Rádiógyakorlat“ külön tantárgy. A gyakorlatok nem csak a gyakorlati fogások, egyszerű mérések, stb. megtanulásához szükségesek, de az elméleti órákon hallottak jó megértését és megrögzítését is nagyon megkönnyítik a hallgatóknak akkor, ha ügyes a vezetőjük és szemináriumszerűen foglalkozik a tanulókkal. A gyakorlatokon aránylag könnyű az elméleti dolgokat színessé tenni és ezzel a tanuló érdeklődését felfokozni. A közös munka közelebb is hozza a tanulót az előadóhoz és a fesztelen beszélgetések közben sokkal egyszerűbben lehet a félreértett vagy meg nem értett magyarázatokból származó tévedéseket és tudatlanságokat kitapintani és helyrehozni, mint az elméleti előadások keretében.

A rádióelmélet, mint neve is mondja, elméleti tantárgy. Bármennyire egyszerűen és közismert jelenségek példaképeivel is alátámasztva igyekszik az előadó a fizikai és elektrotechnikai jelenségek lényegét magyarázni, az elért eredmény nem csak a hallgatók szorgalmától, hanem azok értelmiségi iókától is függ. Az előadónak tehát mindjárt a kezdetben tudnia kell, hogy mire építhet, mibe kapcsolódhatik bele és hogy milyen színvonalon kell mozognia ahhoz, hogy a tanfolyam időtartamával korlátozott időszakasz alatt a legtöbb eredményt elérhesse.

A hallgatók előképzettségének és értelmességének gyors megítélésére — mint tapasztaltam — nem teljesen elegendő az iskolai végzettség százalékos megoszlását alapul venni, hanem ennél sokkal átfogóbb és hasznosabb gyors tájékozódást lehet szerezni úgy, hogy a hallgatóságot egy ügyesen összeállított célzatos kérdéssorozattal megvizsgáztatjuk.

Az ilyen vizsgánál azonban ügyelni kell arra, hogy a hallgatók minden gátlás és befolyásolás nélkül elmondhassák azt, amit tudnak és gondolnak. Jól bevált módszer a következő:

A vizsgát mindjárt az első órán tartjuk, még pedig írásban. Ez jobban bevált, mint a szóbeli kikérdezés, mert egyrészt nem szégyelik egymás előtt azt amit nem tudnak, vagy rosszul tudnak, másrészt mind ugyanazokra a kér-

désekre felelnek, tehát az eredmény statisztikailag könnyen kiértékelhető és végül a helysírásból és fogalmazásból is sok mindenre lehet következtetni. Ahhoz, hogy a feltett kérdésekre teljesen befolyásmentes válaszokat kapjunk, szükségesnek mutatkozott a vizsgáztatás teljes névtelensége. Tehát a hallgatók a nekik kiosztott papírlapokra nevüket nem írják fel és a vizsgáztatás közben többször is hangsúlyozni kell, hogy mindenki nyugodtan megírhatja, amit gondol, abból semmiféle hátránya nem származik. Eddig még nem tapasztaltam, hogy ezt a „névtelenséget“ valaki rossz tréfacsinálásra kihasználta volna, sőt még azt sem, hogy a válaszoknál túl könnyen odaírták volna azt a legkényelmesebb választ, hogy: „nem tudom“. A kérdéseket nem célszerű a táblára felírni és a hallgatókkal leírtni, hanem azokat az előadó többször ismétli, s a hallgató csak a kérdés számát és a választ írja le. Így könnyen lehet szabályozni azt is, hogy mennyi időt akarunk engedni egy-egy kérdés megválaszolására.

Az elmondottak bemutatására szolgál az alábbi táblázat, amely az utóbbi év két párhuzamosan indult tanfolyamának vizsganyagát és a feleletek feldolgozott eredményét tartalmazza. A feleleteket három csoportba kellett osztályozni, mégpedig:

- a) tudja,
- b) részben tudja,
- c) nem tudja.

Erre az osztályozásra azért volt így szükség, mert sok az olyan felelet, amely bár nem teljesen, de kisebb-nagyobb részben helyes és ha ezeket a „nem tudja“ csoportba sorolnók, az eredmény megítéléséhez nem kapnánk teljes képet. A táblázatba beírt számok a feleletek százalékos megoszlását mutatják.

Sz.	Kérdés	A osztály %			B osztály %		
		a	b	c	a	b	c
1.	A táblára felrajzolt ferde hasáb és kúp lerajzolása és megnevezése	17	70	13	23	53	23
2.	Milyen anyagból lehet villanyvezetékét készíteni	100	—	—	63	10	27
3.	Mi az amper, mi a volt	77	13	10	63	—	37
4.	Miért úszik a jég a vizen, mikor az is vízből van	87	6	10	30	20	50
5.	Törtszámok összeadása és szorzása két egészen egyszerű példán	45	29	26	17	40	43
6.	Mit nevezünk hálózati vevőkészüléknek	58	20	22	33	—	67
7.	Miből van a zseblámpaelem	39	22	39	23	23	54
8.	Miért tartja a hőpalack a meleg italt melegen	45	10	45	20	13	67
9.	Milyen hullámhosszon ad Budapest I.	55	32	13	23	17	60
10.	Mi az, hogy: blokád	87	—	13	73	7	20
11.	Milyen érdekes esemény történt Dakarnál	36	3	61	40	—	60
12.	Mekkora a keleti és erdélyi visszatért országrész	52	19	29	27	33	40
13.	Szívesen foglalkozik-e műszaki dolgokkal	97	—	3	100	—	—

A kérdések összeállításából látható, hogy azok közül az 1. a rajzolási készség és geometriai alapfogalmak, a 2., 3., 7. az elektrotechnikai, a 4., 8. a fizikai, 5. a számtani, 6., 9. a rádiótechnikai ismeretek kikapogatására, a 10., 11., 12. pedig az általánosabb műveltség és újságolvasottság megállapítására alkalmasak. (A vizsga 1940 őszén volt!)

A feleletek eredményét vizsgálva első ránézésre is megállapítható, hogy az előadások anyagának felépítéséhez rendelkezésre álló értelmi alap az A osztálynál sokkal magasabb volt, mint a B. osztálynál. A teljesen rossz („nem tudja“) feleletek átlagos arányszáma az A. osztálynál 23.5%, a B. osztálynál 45.5%. Az előadónak már ez a két adat is értékes támaszt ad annak a megítélésére, hogy az előadásokkal milyen színtről indulhat és milyen részletesen kell az alapfogalmakat magyaráznia.

A példának bemutatott tanfolyamon a két osztály előképzettsége közötti nagyobb különbséget egyébként már az iskolai végzettség összehasonlítása is mutatja, amint az az alábbi táblázatból látható:

Iskola	A osztály %	B osztály %
6 elemi	—	50
8 elemi	—	3
1—3 középiskola	6,5	20
4 polgári	58	24
4—6 gimnázium	32	3
érettségi	3,5	—

A vizsga eredményéből megállapítható részletes következtetések tárgyalása túl messzire vezetne és az olvasó számára különösebb értéket nem jelent, mert nem általánosítható. Ezért csak néhány érdekesebb adatra szeretnék rámutatni:

Az igen egyszerű számtanfeladatot ($(\frac{1}{2} + \frac{2}{3} = ?$ és $\frac{1}{4} \cdot \frac{2}{3} ?$), amit egy kis gondolkozással a szabályok ismerete nélkül is könnyen meg lehet oldani, az A. osztály hallgatói közül csak 45% oldotta jól meg, annak ellenére, hogy közülük 58% négy középiskolát és 32% pedig 4—6 gimnáziumot végzett.

A 10. és 11. kérdésre adott feleletek megoszlásából arra lehet következtetni, hogy újságolvasás és a minket csak közvetve érintő világesemények értékelése szempontjából a két, egymástól számottevően különböző átlagos iskolai előképzettségű osztály felfogása egymáshoz közel áll. Viszont a 12. kérdésre adott feleletek megoszlásának különbözősége mutatja, hogy még a kisebb iskolai előképzettség a mindenkit nagyon is közelről érintő eseményeket (1940 őszén Erdély egy része visszatérésnek mindenki gondolkozás nélkül örült) inkább csak regisztrálja, a magasabb iskolai képzettség azoknak számadataiban mutatkozó jelentőségét is inkább észreveszi és értékeli.

A továbbiakban arra szeretnék rámutatni, hogy az eredményes munkához a hallgatók értelmiségi és iskolai előképzettségi szintvonalának nem csak a magassága, hanem az egyöntetűsége is fontos. Könnyen érthető, hogy nagyon nehéz ott jó eredményt elérni (sőt még fegyelmet fenntartani is), ahol a hallgatók egyrésze a magyarázatokat már únja, a másik része pedig még nem érti.

Egyik tanfolyamon, nevezzük C-nek, az iskolai végzettség, a már említett B. osztályával összehasonlítva, a következő volt:

Iskola	B osztály %	C osztály %
6 elemi	50	—
8 elemi	3	—
1—3 középiskola	20	6
4 polgári	24	26
4—6 gimnázium	3	8
gimnáziumi érettségi	—	42
kereskedelmi érettségi	—	8
érettségi felett	—	10

A fenti összeállításból látjuk, hogy a C. osztály átlagos iskolai képzettsége jóval felette van a B. osztályénak, de a B. osztályé mégis egységesebbnek mondható. A fentebb említett okok miatt viszont a B. osztály átlagos vizsgaeredménye mégis jobb a C. osztályénál, amint azt az alábbi összehasonlítás mutatja:

Osztályzat	B osztály %	C osztály %
Jeles	44	24
Jó	32	41
Elégséges	24	26
Elégtelen	—	8

Inkább mint érdekességet említem, bár a hallgatók általános műveltségére az is jellemző adatokat tartalmaz, hogy az előbb ismertetett első írásbeli vizsgáztatásnál meg szoktam kérdezni, hogy mit olvasnak legszívesebben és milyen természetű mozarabokat néznek meg legszívesebben a hallgatók.

Az előbb említett A. osztály, amelynek az átlagos iskolai végzettsége 4—6 középiskola és a B. osztály, amelynek az átlagos iskolai végzettség 3 közép-

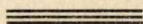
iskola alatt van és 50%-a pedig 6 elemi, az olvasmányaikra a következő feleleteket adták:

Műfaj	A osztály %	B osztály %
Történelmi regény	32	37
Detektív, kalandor és hasonló regény	32	20
Műszaki, természettan	26	20
Szórakoztató regény	52	43
Háborús regény	—	3
Tudomány, földrajz, komoly színmű	3,2	17
Biblia	—	3
Költészet	3,2	—
Ujság	6,5	—

A mozarabok kedveltségére vonatkozó adatokat már nem részletezem, csak megemlítem, hogy első helyen a vigjátékok állanak, azután pedig a komoly történelmi tárgyú darabok következnek.

A fentiekből látjuk, hogy az előbb leírt vizsgáztatással nemcsak a tanítás céljára értékes, hanem más vonatkozásukban is egész érdekes adatokhoz juthatunk. Érdekes megállapításokat tehetünk pl. akkor is, ha az összehasonlításoknál a hallgatóknak nemcsak az iskolai végzettségét, hanem a foglalkozását is figyelembe vesszük.

Összefoglaló beszámolómnak végére értem. Hangsúlyozni kell, hogy az elmondottak nem tartanak és nem is tarthatnak igényt egy pedagógiai tanulmány megbeesülésére, hiszen a céljuk nem is az. A cél, mint a bevezetésben is mondtam, egyedül csak az, hogy néhány olyan tapasztalatot közöljek, amit esetleg mások is hasznosíthatnak.

Adatok a posta és távirda egyesítésének történetéhez.

Írta: DR. CSÖSZ ANNA okl. középiskolai tanár, m. kir. postaellenőrő.

II.

Données historiques concernant l'union des services postal et télégraphique. Par Mme. ANNA CSÖSZ. Docteur en philosophie, Dame-contrôleur de poste.

L'article continue le sujet publié dans le numéro précédent de Magyar Posta sur l'histoire de l'union des services postal et télégraphique en Hongrie. Cette fois, l'auteur fait connaître les projets de l'exécution de la fusion, la solution des questions relatives à l'organisation du personnel, le résultat financier attendu par l'union et la création des nouvelles Directions postales et télégraphiques.

Baross az albizottság, valamint az igazgatóságok jelentéseiből tiszta képet kapott az egyesítéssel kapcsolatos kérdésekről, az elérhető megtakarításokról és meggyőződött arról, hogy az egyesítés eredeti elgondolása alapján minden késedelem nélkül megvalósítható.

Már csak a törvényes alap hiányzott az egyesítés keresztülviteléhez. Baross annak megszerzése végett az egyesítés ügyét a minisztertanács elé vitte, amely 1887 június 4-én tartott ülésén hozzájárult az egyesítéshez és ahhoz, hogy Baross a királyi jóváhagyás kieszközlése végett felterjesztést tehessen.

A felterjesztés, amely 1887 június hó 19-én kelt, röviden összefoglalva a következőket tartalmazza:

Az egyesítés azért szükséges, mert a kereskedelem terjedése és fejlődése a postának és a távirdának is fejlesztését és tökéletesítését követeli. Ez pedig az állam részéről nagy pénzügyi áldozatokat igényel. A fedezetet a fejlesztésre és tökéletesítésre — miként az a legtöbb külföldi országban, sőt az osztrák birodalmi tartományokban is történt — csakis a két szolgálati ág egyesítésével lehet elérni. — Ezért kéri az egyesítés legfelsőbb engedélyezését.

A felterjesztésben az egyesítés végrehajtásának tevezetét is jelenti. Eszerint 9 egyesített igazgatóságot szándékozik felállítani, 213 hivatalt egyesíteni; az egész személyzetet pedig egy létszámba sorozná.

A külső igazgatásnál két új állást szervez, a kezelésnél pedig „némely hasonló rendeltetési állás“ egyesítését tervezi. A két új állás a tanácsosi és segédfoglalmazói.

A tanácsosi állással gondoskodott az igazgató állandó helyetteséről. A helyettesi állást Baross azért látja szükségesnek, mert több, eddig a miniszter hatáskörébe tartozó ügyet az igazgatóságok hatáskörébe akar utalni. Továbbá azért is, mert az igazgatósági tisztviselők még nem szereztek mindkét szakban olyan jártasságot, hogy önállóan rendelkezhessenek, ezért úgy tervezte, hogy az esetben, ha az egyesítésnél az igazgató a postaszakból lesz kinevezve, a tanácsos távirda szakos lesz és megfordítva.

A segédfoglalmazói állást az igazgatósági személyzet pótlására rendszerezítette.

A kezelőszemélyzetnél az I. és II. osztályú postahivatali főnöki állásokat megszüntetné és a tiszti minősültséggel bíró főnököket a főtisztekkel olvasztaná egybe.

A segéd-tiszti státust, amelyben különböző előképzettséggel bíró tisztviselők vannak, meg akarja változtatni. Az I. osztályú postasegéd-tiszteket, akiknek ügyis tiszti minősültségük van, a posta- és távirdatisztek XI. díjosztályába sorozná. A postasegéd-tisztek részére pedig egy új, a XII. díjosztályt szándékozik felállítani.

A gyakornokokat két osztályba sorozná és a megüresedett tiszti állásokat azok közül töltené be.

A segéd-tiszti állásokra, melyek az alárendeltbb kezelési szolgálatnak felelnek meg, elsősorban az 1873. évi II. t. c. értelmében az alsóbbrendű hivatalnoki állásra képesítő igazolvánnyal bíró kiszolgált katonai altiszteket alkalmazna. Ha ezek kellő számban nem pályáznak, akkor a segéd-tiszti állásokat

posta- és távirdakezelőkkel, kellőleg képesített és több évig alkalmazásban levő postakiadókkal, távirda magánkezelőkkel töltené be.

A postaaltiszti állásokat megszüntetné, mert ezek teendőire részben segédtiszteket, részben pedig hivatszolgákat fog alkalmazni. Az altiszti állások helyett I. osztályú hivatal-szolgai állásokat szervez és ide tartoznak majd, — címük megtartása mellett, — a távirdavonalőrök, utazó postaaltisztek és posta-levélhordók.

A lakbéreket a nehéz pénzügyi helyzet miatt csak a legsürgősebbeket rendezi, így a IX. díjosztályos felügyelők-, főtiszték- és számvizsgálókat, mert ezeknek addig csak annyi lakbérük volt, mint a X. és XII. díjosztályú tisztviselőknél.

A számvevőségi és pénztári szolgálatot is egyöntetűen akarja rendezni. A kerületi számosztályokat és pénztárakat tovább is a külszolgálatban hagyja. A minisztériumban egyesítendő posta- és távirda szakszámvevőséget saját, közvetlen felügyelete alá kívánja helyezni, később pedig a minisztériumi számvevőséggel egybeolvasztani.

Az addigi fizetési-rendszernek az akkoritól eltérő alapokon való megszervezésére is felhatalmazást kér. Ennek indokául felhossa, hogy az eddigi fizetési rendszer „bizonyos minimális és maximális határok között előbb 2—2, utóbb 3—3 évenként 100 forintnyi, s a szolgaszemélyzet egy részénél 5 évenként 50 forintnyi fizetésemelkedést biztosított“ Ez nemcsak minden évben nagy mértékben emelte az állam kiadásait, de azzal a hátránnyal is járt, hogy a személyzet nagyrésze a fizetésmaximum elérése után a szolgálat iránt némileg közömbös lett. E hátrányok megszüntetése céljából minden rangfokozatnál fizetési osztályok rendszeresítését javasolja, melyekbe az előléptetés az üresedések arányához képest minden évben kétszer történék.

Azt is javasolja, hogy a tisztviselők kezdő fizetése emeltessék fel, mert ennek csekély volta miatt igen sok tisztviselő szolgálata elején annyira eladósodik, hogy az anyagi tönkrejutástól később, mikor már magasabb fizetést kap, sem lehet megmenteni.

Ezután ismerteti Baross az egyesítéssel elérhető pénzügyi eredményt: az 1888 évre összeállított költségvetési előirányzat, viszonyítva az 1887 évihez „közel 500.000 forinttal kedvezőbb lesz, melyből a kiadások apasztására körülbelül 253.000 frt, a bevételek emelésére pedig 250.000 frt esik“

Rámutat a miniszter arra, hogy az egyesítés nemcsak pénzügyi, de szolgálati szempontból is nagy előnnyel jár, „amennyiben ezen két fontos szemléleti ág belső igazgatása úgy személyi, mint dologi szempontokból racionális alapokon rendeztetvén, a szolgálat áttekinthetőbbé és rendezettebbé válik, és e két intézet jövő fejlődése előmozdítatik és biztosítatik.“

A posta- és távirdaszolgálatot véglegesen később szánékozik átszervezni, valamint a minisztérium posta- és a távirda-szakosztályainak „átalakítása és egyesítése“ iránt is később fog javaslatot tenni.

Ebben a felterjesztésében kér Baross engedélyt arra is, hogy a távirdatechnika fejlesztése céljából 13 elektrotechnikust alkalmazhasson.

Ezzel az intézkedéssel vetette meg Baross a műszaki státus alapját. Eddig ugyanis nem volt külön műszaki státus. Voltak ugyan műegyetemet

végzett és elektro-technikából vizsgázott tisztviselők a távirdánál, de ezek külön státust nem alkottak.

1886-ban már báró Kemény Gábor közmunka- és közlekedésügyi miniszter is fontosnak tartotta, hogy a távirdaszolgáltatnak minél több végzett elektro-technikust nyerjenek meg. Ezért a távirdaintézet alapszabály-módosítására vonatkozó, a királyhoz intézett felterjesztésében azt javasolja, hogy a távirdagyakornokok addigi 450 frt évdíjat 600 forintra emeltessék fel. Ugyanis a csekély kezdőfizetés és kedvezőtlen előmeneteli lehetőségek miatt a távirdához nem jelentkezik megfelelő számú végzett technikus, mert másutt sokkal kedvezőbb fizetési kilátásokkal tudnak elhelyezkedni.

A távirdaszolgálat igényeinek megfelelő képzettséggel rendelkező, műegyetemet végzett egyén egyébként is akkor kevés volt, mert a József műegyetemen a távirda műszaki szolgálathoz szükséges ismereteket csak az 1882—83. tanévtől kezdve adta elő rendes tanár, míg addig csak melléktárgy volt.

Itt érdekes megemlíteni, hogy a József műegyetemen az „elektromosság és mágnesség elméleté”-nek rendes tanár által való előadása a közmunka- és közlekedésügyi miniszter intézkedésére, a távirdaszolgálat szükségleteinek kielégítése céljából történt.

Baross 1887-ben a tárgyalt felterjesztésében egy lépéssel tovább ment, amikor a műszaki szolgálat színvonalának emelése és a technika rohamos fejlődésének figyelemmel kísérése céljából a központi igazgatásnál három, az egyesített igazgatóságoknál pedig 10, összesen 13 elektro-technikus alkalmazására kért engedélyt.

Ezt a kezdeményezést követte azután 1889-ben a műszaki külön státus felállítása, melyet a közigazgatási személyzet kiegészítéseül „műszaki személyzet” elnevezéssel rendszeresített. És pedig: posta- és távirdafőmérnöki, mérnöki és segédmérnöki állásokat szervezett.

Ebbe a státusba tartozóktól előképzettséggül mérnöki oklevelet kívántak. A kinevezettnak kötelességük volt ezenkívül, — ha még nem tették volna — a műegyetemen az elektro-technika elméleti és gyakorlati tanfolyamát elvégezni és abból vizsgázni, úgyszintén az előírt posta- és távirdavizsgákat is letenni

Az első kinevezések a műszaki státusban 1889 május 26-án történtek. Ekkor kineveztek összesen 12 műszaki tisztviselőt: 2 fő- 8 I. osztályú és 2 II. osztályú mérnököt.

Barosznak az egyesítésre vonatkozó felterjesztését I. Ferenc József 1887 június hó 25-én kelt elhatározásával teljes egészében elfogadta, de az elfogadási záradékban még személyzetmegtakarítást kíván és ezeket mondja: . . . „különösen az igazgatási, valamint a számviteli és pénztári külszolgálat részére javaslatba hozott létszámot véglegesen megállapítottának nem tekinthetem s annak a szerzendő tapasztalatok alapján leendő leszállítását elvárom” . . .

A felterjesztés jóváhagyása után gyors egymásutánban jelentek meg az egyesítés keresztülvitelére vonatkozó rendeletek.

Még a királyi felterjesztés előtt, június 18-iki kiadási kelettel, végleges

7. Temesvári kerület: Bács-, Krassó-Szörény-, Temes-, Torontálmegyék. Csongrádmegyéből Horgos, továbbá a szeged—szabadkai vonalszakasz.

8. Nagyszombeni kerület: Alsó-Fehér-, Beszterce-Naszód-, Brassó-, Csik-, Fogaras-, Háromszék-, Hunyad-, Kis-Küküllő-, Szeben-, Szolnok-Doboka, Torda-Aranyos- és Udvarhelymegyék.

9. Zágrábi kerület: Horvát-Szlavonország.

A továbbiakban a rendelet körülírja az igazgató hatáskörét: személyes felelősség mellett vezeti az igazgatóságot, tartozik a szolgálat minden ágát éber figyelemmel kísérni és a legnagyobb takarékoság mellett a szolgálat és a közönség érdekeit előmozdítani.

Baross felismerte, hogy a postának és távirdának a közönség érdekeit is kell szolgálni és ennek a rendeletnek érdekessége, hogy erre már az igazgatóságokat is kifejezetten utasítja.

A rendelet a tanácsosra kimondja, hogy köteles az igazgatót mindenben hathatósan támogatni, az egész ügykezelésről tudomással birni, a fogalmazványokat felülvizsgálni és esetleg előadói minőségben is dolgozni. Ha sok a felülvizsgálási teendő az alsóbb személyzet fogalmazványai egy részének felülvizsgálására az igazgató egy titkárt is kijelölhet.

Az igazgatóság saját kerületében, illetve létszámában megüresedett kezelési állásokra pályázatot hirdethet. A pályázók közül kiválasztja a legérdemesebbeket és kinevezésre a miniszternek indokolt javaslatot tesz, az I. és II. osztályú szolgái állások kivételével, amelyeket saját hatáskörében tölt be.

A kiválasztás bizottság által történt. A bizottság az igazgatóból, helyetteséből és a következő rangidősebb igazgatósági tisztviselőből állt. A tanácskozásról jegyzőkönyvet kellett felvenni és ha az igazgatónak más véleménye volt, akkor a jegyzőkönyvet, az eltérő vélemény indokolása mellett, döntés végett a miniszterhez kellett felterjeszteni.

Fizetési előleget az igazgatóságok nem engedélyezhettek, az ilyen kérvényeket mindig a minisztériumba kellett felterjeszteni.

Az igazgató a hivatalfőnököket és hivatalvezetőket, valamint postamesztereket nem helyezhet át, a többi személyzetet pedig csak „hasonrangú” állásra.

A rendelet meghatározza az igazgató fegyelmi hatáskörét és kimondja, hogy kerülete egész személyzetét fegyelmi alá vonhatja, de ha a tanácsos kerül fegyelmi vizsgálat alá, ezt köteles a miniszternek bejelenteni.

Az új igazgatóságok szervezésére vonatkozó fenti rendeletet nyomon követte a posta és a távirda igazgatósági számvevőség és pénztári szolgálat egyesítésére vonatkozó rendelet. Utasítást ad a rendelet a posta- és távirda igazgatósági számvevőségek és pénztárak felszámolására és kimondja, hogy az egyesített szervek 1887 szeptember hó 1-én kezdik meg működésüket, de a jövedékeket az 1887. év végéig még külön kezelik. Ezeknek a szerveknek hatás- és működési körükre nézve továbbra is a volt posta-, illetve távirda számvevőség és pénztár részére kiadott utasítások maradtak érvényben.

Az ismertetett intézkedésekkel a posta és távirda külső igazgatásának és a kezelésnek egyesítése megtörtént és az új igazgatóságok működésüket 1887 szeptember 1-én tényleg megkezdték. (Folytatjuk.)

MŰSZAKI KÖZLEMÉNYEK

Articles techniques.

A lakihegyi rádióadótorony mázolásának időállóságáról szerzett tapasztalatok.

Írta: IPOLYI KÁROLY m. kir. posta főmérnök.

Expériences faites sur la stabilité du vernissage de la tour d'émission radiophonique de Lakihegy. Par M. KÁROLY IPOLYI, Ingénieur principal de poste.

La tour d'émission radiophonique à Lakihegy, hauteur de 314 m construction de fer, a été vernie, en 1934, par quatre raies rouges et trois blanches. L'auteur publie la qualité des vernis utilisés et les observations faites à l'occasion de la vérification de 1941. La bonté, à savoir le vieillissement du vernissage fut indépendant de la qualité des pigments-couleur. Sur les parties inférieures de la tour (près du sol), le vernissage de couverture s'est fortement crayé et aminci considérablement. Au milieu de la tour, le vernissage fut dans un meilleur état; en haut il est resté dans un très bon état.

La viciation par gaz de fumée sulfurifère de l'air a attaqué le vernis. Dans les couleures parties de la tour, les quantités de sulfate suivantes ont été constatées: raie blanche inférieure: 0.70%, milieu: 0.30%, supérieure: seulement 0.03%.

Budapest 120 kW-os rádióállomásának vasszerkezetű 314 m. magas adótornya 1934. évben épült.

E hatalmas nagyértékű és nagyfontosságú építmény vasszerkezetét a rozsdásodás ellen olajfestékmázolással védték meg.

A tornyot váltakozva vörös és fehér csíkokkal élénk színűre kellett mázoltatni, hogy az a légiforgalom számára könnyen és már messziről felismerhető legyen. A torony alja és teteje, illetve csúcsa vörösszínűre mázolt, így azután váltakozva 4 vörös és 3 fehér színű csíkja van.

A torony mázolásához természetesen a legjobb minőségű festékanyagokat kellett választani. Erre nemcsak azért volt szükség, mert egy értékes berendezést kellett megóvni, hanem, mert a torony mázolása és ennek javítása rendkívül körülményes s ép ezért a mázolás munkadíja lényegesen nagyobb, mint az egyéb vasszerkezeteknél. S amellet nem volt kívánatos, hogy javítási munkálatok miatt kényszerű üzemszünet legyen. A gazdaságosság is azt kívánta, hogy az adótorony megvédésére jó rozsdavédő festékanyag használtassék fel.

A festék pigment anyagok a következő elv szerint választattak ki:

A fehér csíkok anyagául csak egy pigment minőségkeverék vétetett, hogy ezáltal ugyanazon anyag viselkedése különböző magasságokban megvizsgálható legyen. Feltételezhető volt, hogy a levegő az alsóbb rétegekben szennye-

zettebb, magasabbakban kevésbé fertőzött. Így tehát a mázolás tartósságát a levegő tisztaságának, illetve szennyezettségének függvényében lehetett megfigyelni. Azért is lehetett a torony összes fehér csikjaihoz egyforma fehér festék minőségét venni, mert ezek színállóságára és tartósságára már tapasztalatok voltak. Az élénk vörösszínű festékek légköri behatásokkal szemben való viselkedése viszont kevésbé volt ismert, pedig éppen a vörös festék jó szintartóssága volt különösen fontos, mert a piros fehér csikok feltűnőségét legjobban éppen a vörös szín élénksége határozza meg. A szakirodalom különösen a kadmiumvörös jó szintartósságát említette. Mivel a torony feltűnően élénk színű piros-fehér színezése rendkívül fontos volt, az összes vörös csikok mázolásához a kadmiumvörös használata vétegett tervbe. A munka megkezdésekor azonban az országban a torony összes vörös csikjai mázolásához nem állott elegendő kadmiumvörös rendelkezésre. Ha már nem lehetett az egész tornyot ezzel mázoltatni, különböző ismert vörös festékeket kellett alkalmazni. Ép ezért a vörösszínű mázolás minden egyes csikjához más-más festékanyag használtatott, hogy ezek szintartóssága, viharállósága és rozsdavédő hatása megfigyelhető legyen, hogy azután a torony későbbi újramázolásánál, vagy más hasonló létesítménynél a szerzett gyakorlati tapasztalatok alapján a célnak legjobban megfelelő vörösszínű festékanyagokat lehessen megválasztani.

Az olajfesték pigment minőségének kiválasztásánál tehát az a szerencsés helyzet adódott, hogy egy rendkívüli kísérleti alkalom nyílt arra, hogy különböző minőségű vörösszínű festékek tartóssága, a légköri behatásokkal szemben való ellenállóképesége, tehát a nedvesség, a napsütés, a téli fagy és az esetleges kéndioxidos füstgázokkal fertőzött levegő együttes hatása egyazon kísérleti tárgyon megfigyelhető legyen.

A vörös festék pigmentek közül a már ismert kadmiumvörösön kívül még két festékanyag tartóssági kipróbálása volt kívánatos, és pedig: a vasoxidvörösnek és a MÁV.-típusú higpirutánzatnak. A torony legalsó részét eredetileg nem tervezték vörös színűre, de később úgy adódott, hogy ezt is vörösszínűre kellett mázolni. Így azután a toronynak a talajtól számított első vörös csikja anyagaként az ólomminium fedőfestéket választották.

A mázolások kivitelezésénél kétszeri gondos miniumos alapozást és kétszeri fedőfestést alkalmaztak.

A felhasznált festékanyagok mind igen finom szemcséjű pigmentek, melyek minősége a következő volt:

Az ólomminium tiszta, minden nehezeztől mentes, legalább 30% ólomperoxidot tartalmazó pigment volt.

A vasoxidvörös pigment 90% vasoxidot tartalmazott.

A MÁV.-típusú higpirutánzat 20% élénk vörösszínű szerves festéknek, a Hanza-vörösnek és 80% sulypátnak keveréke volt.

A kadmiumvörös tiszta, minden nehezekmentes, élénk pirosszínű kadmiumvörös volt. Összetétele: 71.4% kadmium és 14.4% kéntartalmú kadmium-szulfid és -szelenid.

A fehér festék pigment anyaga: 70% horganyfehér és 30% ólomfehérből

készült festék. Úgy a horganyfehér, mint az ólomfehér technikailag tiszta, minden nehezéktől mentes festékpigmentek voltak.

Az olajfesték kötőanyagánál tiszta, linoleátos szárítóval készült lenolajkencét használtak.

A fedőmázolásként használt olajfesték higitására sem terpentint, sem terpentinpótlót nem használtak.

A torony mázolásának állapotát természetesen állandóan figyelemmel kísérték. 1941-ben, a torony készítését, illetve első mázolását követő 7 év múlva a mázolat romlása már oly mérvű lett, hogy már esetleges pótlások váltak szükségessé. Ezért az egész torony mázolása tüzetesebb felülvizsgálat alá vétetett.

A vörösszínű mázolatok állapotáról a következőket lehetett megfigyelni:

A legelső vöröscsik, az ólomminiumos olajfestékkel mázolt felület, mint az várható is volt, meglehetősen gyenge állapotban volt. A felület erősen krétásodott,*) aminek az lehetett az okozója, hogy a kötőanyag idő előtt elroncsolódott, s így a festék rögzítő nélkül, egyszerűen kézérintésre leporlott. Ezen állapotot alkalmasint az ólomminiumnak erősen oxidáló hatása idézte elő, amiért is az ólomperoxidos festék fedőmázolásra nem alkalmas. Jellegzetesége még, hogy ezen mázolt felület helyenként erősen kifehéredett. Ezen kifehéredés a talajhoz közelebb erősebben lépett fel, mint a talajtól távolabb eső, illetve magasabb részeken. Érdekesen lehetett észlelni a jelenséget akkor, mikor az ember magasabbra jutott a toronyban és a mázolt felületeket felülről szemlélhette. A vasszerkezeten elég sok helyen kezdődő alározsdásodás észlelhető.

A második vörös csíknál, a vasoxid pigmenttel készült mázolatnál a festés állapotát nehezebb volt megítélni, mert a fedőmázolatnak is rozsdaszíne van. A mázolt felület erősen krétásodott, a mázolat rétegvastagsága elvékonyodott volt. Alározsdásodás feltűnően nagyobb mérvben nem mutatkozott. A mázolat barna-vörösszíne természetesen eléggé megfakult.

A harmadik vörös csík, a higpirutánzat mázolásnak állapota meglepően jó volt. Az erősen sulypátos festéktől az volt várható, hogy az időjárás viszontagságaival szemben legrosszabbul fog viselkedni. És ehelyett a mázolat igen jó állapotban maradt. Krétásodás alig volt észlelhető, legfeljebb a vasszerkezet vízszintesen fekvő részein, ahol az esővíznek nincsen kellő lefolyása. Ott ugyanis a függőleges részhez viszonyítva a kötőanyag idő előtt roncsolódott el. E festék színállósága egészen kiváló, fakulás alig volt észlelhető, inkább enyhe sötétedés. Alározsdásodás aránylag kisebb felületen tapasztalható.

A torony csúcsát és egyben utolsó szakaszát, a negyedik vöröscsikot, az igen drága kadmiumvörössel mázolták. A kadmiumvöröset azért választották

*) Lekrétásodás az a jelenség, mikor a mázolat olajos kötőanyaga elroncsolódik, a festékpigmentet már nem tudja lekötni. A festék minden rögzítő nélkül maradván, a legkisebb külső behatásra a felületről eltávolítható. Ha lekrétásodó mázolatot kezel vagy ruhával megdörzsölünk, az a festéktől színesedik, egyszóval a mázolat „fog”.

a torony csúcsrészének mázolására, mert a torony csúcsának kellett a legmegbízhatóbban szintartónak maradnia. És éppen ez a kitűnő minőségű kadmiumvörös festék lett volna az összehasonlítási alap, amelyhez a többi vörösfesték szintartósságát és időállóságát kellett volna viszonyítani.

A kadmiumvörössel készült mázolt felület feltűnően jó állapotban volt. Színe élénk piros maradt, krétásodás egyáltalán nem volt észlelhető, alározdsodás csak elvétve található, a fedőmázolat elég vastagságban megmaradt. Egyes felületeken kis mérvben kifehéredés látható, különösen a vasszerkezet vízszintesen elhelyezett részein, ahol az esővíz huzamosabb ideig maradhatott és a kötőanyag elroncsolódhatott.

A fehér csik mázolásánál viszont ezeket lehetett tapasztalni:

Az első fehér csikon a fedőmázolat erősen megvékonyodott, olyannyira, hogy a minium alapozás piros színe erősen átvilágított. Az összbenyomás az volt, mintha csak egyrétegű fedőmázolást alkalmaztak volna. Alározdsodás kismértékben tapasztalható, nagyobb mérvben csak a vasszerkezet élein látható. A felület egyébként erősen krétásodott.

A második fehér csik a legnagyobb mázolt felület, mert a torony kiszélesedő középső részét foglalja el. E fehér csik mázolása valamivel jobb állapotban volt, mint az első fehér csiké. A középső fehér csik alsó részén a fedőmázolás állapota még az első fehér csikéhoz hasonló, tehát elvékonyodott, erősen krétásodik és kismérvű alározdsodás tapasztalható. A fedőmázolat rétegvastagsága az eredeti állapottal szemben tehát lényegesen lecsökkent. Minél magasabbra került azonban az ember a talaj színétől, annál jobb állapotban maradtak a mázolt felületek, annál vastagabb rétegben maradt meg a fedőmázolás, annál kisebb az alározdsodás és a lekrétásodás. A középső fehér csik legfelső néhány méteres szakaszán a mázolás az első részekhez viszonyítva elég jó állapotban volt, úgy, hogy itt a fedőmázolat vastagabban maradt meg.

A harmadik fehér csik aránylagosan nagyon jó állapotban volt. A fedőmázolás elég vastag rétegben maradt. A felületek egyöntetűen fehérek voltak, úgy, hogy a minium alapozást nem lehetett átlátni, úgy mint az alsóbb fehér csikoknál. Alározdsodások kisebb mérvben, főként sérült felületeken, vagy az időjárás viszontagságainak kitett vasszerkezeti éleken voltak tapasztalhatók. Lekrétásodást úgyiszólván már nem is lehetett találni.

A lakihegyi rádióadótorony mázolásának felülvizsgálásánál az az érdekes jelenség tapasztalható, hogy a mázolás jóságának állapota szinte független volt a felhasznált festék pigmentanyagok minőségétől. A mázolás jósági állapota egyenes arányban állott a mázolt toronyfelületnek a földszinttől való távolságával. Minél magasabbra jutott az ember a toronyban, annál jobb állapotban találta a mázolt felületeket. Kisebb mérvűek voltak az alározdsodás helyei, a festékréteg elvékonyodása és a krétásodás.

A jelenség magyarázata igen egyszerű. Az adóállomás erősen homokos talajon épült. Aránylag kis szél is nagy homok- és porfelleget csinál. A szél által felkavart homok- és porszemcsék mint homokfúvó szerepelnek, csiszolják, vékonyítják a festékrétegeket. Természetesen ez a csiszolóhatás arány-

ban van a mázolt felületekre jutó porszemcsék számával. A levegőbe kerülő porszemcsék száma fordítottan arányos a földszinttől való távolsággal. Mivel a magasabb levegőrétegekbe sokkal kevesebb és kisebb tömegű poszemcske juthat, a torony felső festékrétegeire a koptató hatás is sokkal kisebb. A légnedvességnek, a ködnek, a dérnek és a harmatnak a festés öregedésére való hatása az alsó rétegekben erősebb; a talaj közelében nagyobb a hőingadozás is. A mázolás megtámadását okozzák még a levegőben lévő kénoxid-tartalmú füstgázok is. Mindezen tényezők együttes hatása az alsóbb rétegekben a mázolat nagyobb igénybevételét, gyorsabb tönkremenetelét okozzák.

A lakihegyi rádióadótorony közvetlen környékén semmiféle a levegőt szennyező tényező nincsen, a vidék mezőgazdaságot űző település. A rádióadótoronytól észak és északkeleti irányban légvonalban 8—12 km. távolságra fekszenek Budapest és környékének ipari központjai. Ezek a hazai eredetű 3—4% éghető kén tartalmú barnaszének eltüzelésével naponta sok vagon mennyiségű kéndioxiddal szennyezik el a levegőt. A kéndioxidtartalmú füstgázok kissé nagyobb légmozgás esetén természetesen erősen felhigulnak. Igen enyhe északkeleti, vagy északi szél esetén és egyéb kedvező időjárási viszonyok között a szél a füstgázokat maga előtt hőmpölyögteti s így azok aránylag sokkal kisebb higitással nagy távolságra eljuthatnak.

Hogy a levegőben lévő kéndioxid gázok hatása megvizsgálható legyen, a torony különböző magasságában a mázolásról kis felületeket kellett lekapartatni s az így nyert festék szulfáttartalmát meghatározni.

Minták vétettek a legalsó miniumoscsiknál az alsó és felső részből és mindhárom fehér csik festékanyagából. A vasoxid vörös mázolás nem mintáztatott meg; a higpirutánzat és kadmiumvörös vizsgálata pedig teljesen felesleges volna, hiszen ezen festékek maguk is kénvegyületeket tartalmaznak.

A miniumos fedőmázolat csik alsó részéről lekapart festékben 1.55%, a felső részéről lekapartban pedig 1.40% szulfáttartalom volt.

A legalsó fehér csik anyagában 0.70%, a középsőben 0.30%, a legfelső fehér csikban pedig csak 0.03% szulfáttartalom találtatott.

A vizsgálati eredmények kétségtelenül bizonyítják, hogy a mázolat szulfátosodása**) az alsóbb rétegekben nagyobb mérvű. A minimus fedőmázolás az ólomfehér- és horganyfehérkeverékből készült fehér mázolással azonban ilyen módon nem hasonlítható össze, mert a két pigmentnek más az ólom-mennyiség-tartalma és más a mázolatoknak a korrozívhatásokkal szemben való ellenállóképesége. Hogy egymásközt ugyanazon minőségű anyagokat hasonlítsunk össze, a miniumos fedőmázolás alsó és felső részét és a különböző magasságokban lévő fehér mázolásokat kell egymáshoz viszonyítani.

**) Szulfátosodás az a jelenség, mikor a kéntartalmú füstgázok hatására a mázolat pigmentanyaga szulfát-vegyületté alakul át. Így tehát pl. az ólomminium anyaga: az ólomperoxid, az ólomfehér anyaga: a bázikus-ólomkarbonát egyaránt ólom-szulfáttá változnak át; a horganyfehér horganyoxid anyaga pedig horgany-szulfáttá alakul. A horganyfehér szulfátosodása veszélyesebb az ólomfehérénél, mert a horgany-szulfát vízben oldódik és így a légköri csapadék egyszerűen lemossa.

A más és más magasságokban lévő mázolat szulfáttartalma mértéke lehet a helyen a kéndioxidos korrozio átlagos erősségének. A levegő füstgáz-szennyeződésének töménysége nem állandó, függ az időjárástól, a szél irányától és sebességétől. Ha valaki különböző magasságokban megmérné a levegő füstgáz-, illetve kéndioxidgáztartalmát, csak igen szerencsés esetben tudná a levegő átlagszennyezettségét megállapítani. Az sem bizonyos, hogy a levegő kéndioxidtartalma növekvő magassággal csökken. Előfordulhat gyakran, hogy éppen egy bizonyos magasságban a legnagyobb a levegő szennyezettsége. A toronyra kerülő csapadékban, harmatban a kénes gázok oldódnak s a most már savas oldat a tornyon lecsurog. Természetesen ezáltal az alsóbb festékrétegek több ideig lehetnek ezen hatásnak kitéve, a mázolt felületek szulfátosodása is nagyobb lehet. Az is okozhatja az alsóbb részek nagyobb mérvű szulfátosodását, hogy a talaj közelében a hőmérsékletingadozások erősebbek s emiatt gyakoribbak és hosszán tartóbbak a nedvesség-és a harmatlecsapódások. A kéndioxidos hatás tehát arányos a nedvesedés idejével, mert a kéndioxid főleg csak a nedves felületeket támadja meg. A mázolat szulfát tartalma csak a korrozio mérvét mutatja, a levegő tényleges kéndioxid tartalom töménysége csak valószínűsíthető.

Az a tény, hogy úgy a mázolat szulfátosodása, mint a krétásodása a magassággal csökken, kétségen kívül bizonyítja, hogy a levegő kéndioxidos szennyeződése a mázolat tönkremenését meggyorsítja.

A felülvizsgálat alkalmával észlelt, fent felsorolt adatokból tehát a következő tapasztalatok vonhatók le:

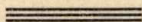
A torony legalsó részén alkalmazott ólomminiumos mázolat, bár bizonyosságot tett arról, hogy mint fedőmázolás nem alkalmas, ami egyébként köztudomású, jelen esetben mégis értékes szolgálatot tett annak kiderítése, hogy a légkör kéndioxidos párákkal fertőzött.

A vasoxid, mint jelzővörös festék kevésbé élénk színe miatt nem alkalmas. De viharállósága sem volt kielégítő. Ezen festék ugyanis már természeténél fogva is tartalmaz kisebb-nagyobb mennyiségű, vízben oldható kalciumszulfátot.

A MÁV.-típusú higpirutánzatból készült fedőolajfesték az észlelés alapján megfelelőnek bizonyult.

A kadmiumvörös, bár viharállósága és fényállósága a pigmentfestékek között első helyen állott, mégis mellőzendő volna, annak túl magas ára miatt.

A fehér csíkok pigment anyagául használt ólomfehér és horganyfehér keverék festék a reményeket nem teljesen váltotta be. Sajnos azonban a festéktechnika mai állása szerint nem áll rendelkezésre oly fehér festékminőség, mely a követelményeknek teljesen meg tudjon felelni, ezért ezen festék alkalmazásával a jövőben is meg kell elégedni.

A keretantenna, mint iránymeghatározó eszköz.

Írta: KODOLÁNYI GYULA m. kir. posta s.-mérnök.

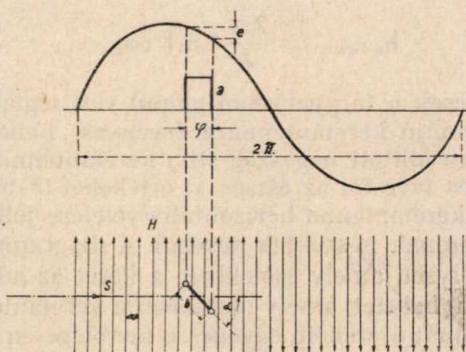
L'antenne fermée comme instrument goniométrique. Par M. GYULA KODOLÁNYI, Aide-Ingénieur de poste.

L'auteur fait connaître: les appareils goniométriques à l'antenne sur cadre, le principe cardinal du fonctionnement de l'antenne fermée et de la goniométrie; les défauts provenant de la construction et de la mise au point défectueuse de l'antenne sur cadre; les types principaux des appareils goniométriques à antenne sur cadre et les déviations produites par les conditions topographiques ainsi que leur rectifications.

A rádióhullámok segítségével történő iránymeghatározás a hajó- és repülőforgalom biztosítása és még más egyéb célok (pl. orvadások helyének meghatározása) elérése miatt ma már igen fontos feladata a rádiótechnikának. A rádió segítségével való iránymeghatározás egyik válfaja az irányított antennával felszerelt vevőkészülékek, vagy röviden iránymérőkészülékek, alkalmazása. Az iránymérőkészülékkel való iránymeghatározásnak két alapfeltétele van: az egyik, hogy az a mozgó vagy álló tárgy (pl. repülőgép), melynek úgy a bemérendő, mint a mérő előtt ismeretlen irányát, illetve helyét meg akarjuk határozni, fel legyen szerelve rádióadó-készülékkel és lehetőleg irányítatlan adást sugárzó antennával, a másik feltétel pedig az, hogy a mérőállomáson irányított vételre alkalmas vevőkészülék álljon rendelkezésünkre.

I. Irányított vétel keretantennával.

Az irányított vételre alkalmas vevőkészülékek közül az egyik fajta, mely ma is a legnagyobb elterjedtségnek örvend, a keretantennás iránymérőkészülék. A továbbiak során feltételezem, hogy a keretantenna az 1. ábrán

1. ábra. Keretantenna vertikális polarizációjú mágneses erőterben.

vázolt erőterben fekszik, vagyis csak vertikálisan polarizált hullámok hatásának van kitéve. Ezt a feltételt, bizonyos esetektől eltekintve, kielégítettnek tekinthetjük földön és hajón telepített adóállomások mérése

esetén, melyeket felületi hullámok formájában észlel a keretantenna, ugyanezt mondhatjuk a repülőgépen elhelyezett adóállomás mérése esetén is ((melyet a keretantenna közvetlen hullám alakjában észlel), ha a beérkező hullámok vertikálisan polarizáltaknak tekinthetők.

Az éjjeli hatásnak és uszályantennahatásnak nevezett jelenségekről, melyek akkor állnak elő, ha a fenti feltételek nincsenek kielégítve, tekintettel azon bonyolult voltára, most nem térek ki.

Az 1. ábrán látjuk az „a” és „b” oldalméretű és „n” menetű keretet. A keretantenna kapcsain észlelhető eredő feszültség:

$$e = 300 \cdot H \cdot n \cdot a \cdot \sin \varphi \text{ volt}$$

lesz. Az 1. ábra jelöléseivel $\varphi = \frac{2\pi \cdot b}{\lambda} \cos \alpha$. Ezt behelyettesítve az előbbi

képletbe $e = 300 \cdot H \cdot n \cdot \sin \frac{2\pi \cdot a \cdot b}{\lambda} \cos \alpha$ volt lesz az eredő feszültség.

Általában, különösen a hosszabb hullámok régiójában, $b \ll \lambda$ és így $\sin \varphi$ helyett vehetjük φ -t. Ezzel az elhanyagolással

$$e = 300 \cdot H \cdot n \cdot \frac{2\pi \cdot b}{\lambda} a \cos \alpha \text{ volt.}$$

Mint ismeretes $E = 300 \cdot H$.

Ezen behelyettesítéssel az egyenlet lesz

$$e = E \cdot \left(\frac{2\pi \cdot n \cdot a \cdot b}{\lambda} \right) \cos \alpha = E \cdot n \left(\frac{2\pi}{\lambda} F \right) \cos \alpha \text{ volt}$$

ahol F a keretantenna felülete cm^2 -ben mérve. A zárójelben lévő kifejezést az $e = E \cdot h_w$ egyenlet analógiájára a keretantenna „hatásos magasságá”-nak nevezik, tehát

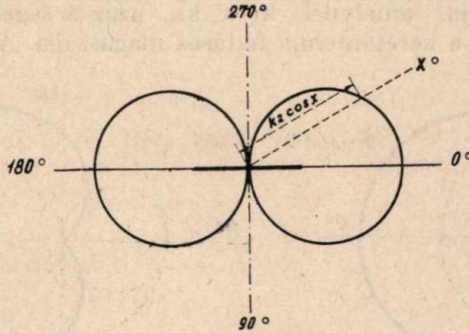
$$h_{w \text{ keret}} = \frac{2\pi}{\lambda} \cdot n \cdot F \text{ cm}_2$$

Ez a képlet nemcsak a tárgyalásban alapul vett téglalapalakú és egyik oldalára fektetett formájú keretantennára érvényes, hanem bármely alakú (kör, ellipszis, csúcsára állított négyszög stb.) keretantennára is.

Polár diagrammba vite föl az összes α értékeket 0° -tól 360° -ig kapjuk a 2. ábrán látható és a keretantenna horizontális vételére jellemző diagrammot, amit cosinus diagrammnak is szoktak nevezni. A diagramm jellegzetessége a két maximum helyzet, amely esetekben, a keret az adóantenna felé néz, és a két minimum helyzet, amely esetekben a keretantenna síkja az adóantenna és keretantennát összekötő egyenesre merőlegesen áll és a maximum helyzethez képest 90° -kal van elfordítva. Az iránymérésnél mindig a minimum helyzetet keressük, mert, mint a cosinus diagrammból is látható, a minimum helyzet körül ugyanazon szögelfordításnál sokkal nagyobb feszültség-, illetve áramváltozást kapunk, tehát a mérés észlelése könnyebb, másrészt az emberi fül is könnyebben észlel minimumot (ideális esetben 0-át), mint maximumot.

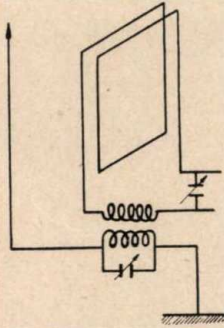
II. Egyértelmű iránymeghatározás.

A 2. ábrán láttuk, hogy a keretantenna horizontális vételdiagrammja

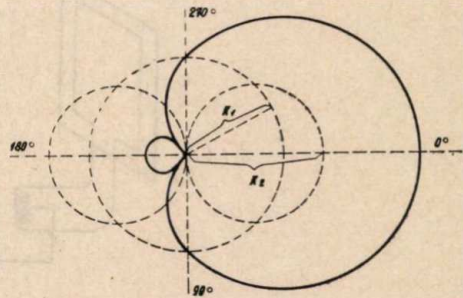

2. ábra. Keretantenna horizontális vételdiagrammja.

két minimum helyzetet ad, amelyek egymástól 180° -kal különböznek, tehát egyedül a keretantennával nem tudunk egyértelmű iránymeghatározást végezni, ezért a keretantennás iránymérőkészüléket egy segédantennával látjuk el. A segédantenna rendszerint egy — lényegében irányítatlan vételdiagrammú — vertikális botantenna. A vertikális botantenna horizontális vételdiagrammja — botantennának a horizontális síkkal való dőléspontjából, mint középpontjából, meghúzott kör, lényege tehát, hogy minden irányból egyformán vesz. Fontos feltétele a keretantenna és segédantenna egymáshoz való viszonyának, hogy a keretantenna és a segédantenna árama egymáshoz képest 0° , illetve 180° fázisszögű legyen. Egy segédantennával kiegészített keretantennás vevőkészülék elvi kapcsolása látható a 3. ábrán. Továbbmenve,

3. ábra. Keret- és segédantenna együttműködésének elvi kapcsolása.

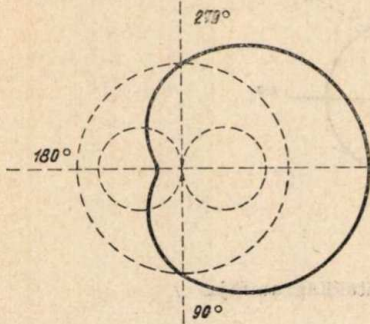

4/a. ábra. Szívgörbe ($k_1 < k_2$).

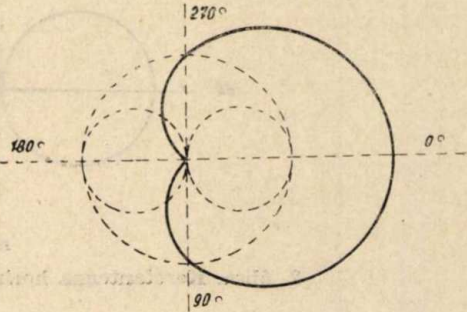
mint a fentiekből ismeretes, a segédantenna egy adóállomást bármely irányból k_1 erősséggel észlel és ugyanezen adóállomás sugárzását a keretantenna $k_2 \cos \alpha$ erősséggel vesz. Összegezve a két antennából nyert áramokat:

$$a = k_1 + k_2 \cdot \cos \alpha$$

egyenletet kapjuk. A 4. ábrán látjuk a keret- és segédantenna együttes alkalmazásával előálló és alakja miatt szívgörbék elnevezett horizontális vételdiagrammot. A 4. a. ábrán bemutatott szívgörbe olyan berendezés vételdiagrammját ábrázolja, amelynél $k_1 < k_2$, azaz a segédantenna hatásos magassága $h_s < h_k$, a keretantenna hatásos magassága. A 4. b. ábrán látjuk

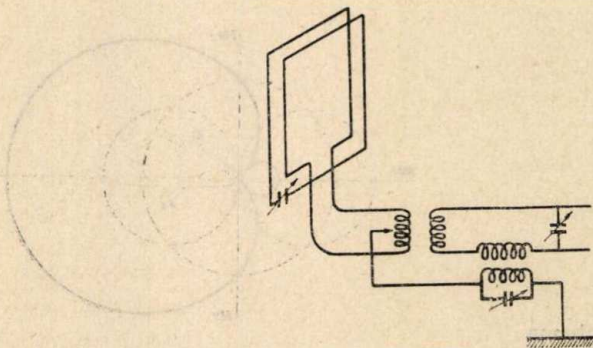
4/b. ábra. Szívgörbe ($k_1 < k_2$).

4/c. ábra. Szívgörbe ($k_1 = k_2$).

azt az esetet, amikor $k_1 > k_2$, a 4. c. ábrán pedig azt az esetet, amikor $k_1 = k_2$, azaz a keret- és segédantenna hatásos magassága egymással egyenlő. Összehasonlítva egymással a három diagrammot, látjuk, hogy ez az utóbbi eset, vagyis mikor a keretantenna hatásos magassága egyenlő a segédantenna hatásos magasságával, a legkedvezőbb, mert a keretantenna egyik maximum helyzetében 0 erősséggel, azaz egyáltalában nem halljuk az adót, a másik maximum helyzetben $2 \cdot k$ ($k_1 = k_2 = k$) erősséggel észleljük a mért adóállomást.

A 3. ábrán bemutatam a külön segédantennával felszerelt keretes irány-

5. ábra. Oldalmeghatározás külön segédantenna nélkül.

mérőkészüléket, van azonban olyan megoldás is, amely a keretantennát használja fel segédantennának is, tehát megtakarítja a külön vertikális antennát. Ennek a megoldásnak elvi kapcsolását mutatom be az 5. ábrán,

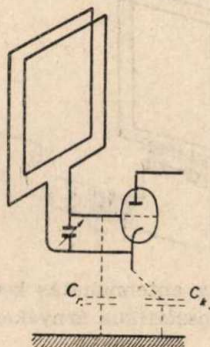
megjegyzem azonban, hogy legtöbb esetben külön segédantennát alkalmaznak a készülékszerkesztők.

A segédantennával kiegészített keretantennás iránymérőkészülékkel az iránymeghatározás a következőképen történik: a vevőkészüléket lehangoljuk a mérendő állomás frekvenciájára, ezután a keretet addig forgatjuk, míg az adót a legkisebb erősséggel halljuk a fejhallgatóban, most a keretet 90° -kal elforgatjuk maximum helyzetben és a segédantenna áramát kapcsoló segítségével 0° , illetve 180° fázisszöggelkülönbséggel hozzáadjuk a keretáramhoz, miközben megfigyeljük, hogy az oldalkapcsoló színjelzéssel megkülönböztetett két állás közül melyiknél halljuk gyengébben az állomást. Az iránymérőkészülékek általában úgy vannak szerkesztve, hogy az állomást a gyengébb oldalon kell keresnünk. A helyes oldal színjelzésének megfelelő színű fokbeosztáson, minimum helyzetbe visszaforgatva a keretet, leolvassuk a keresett irányt.

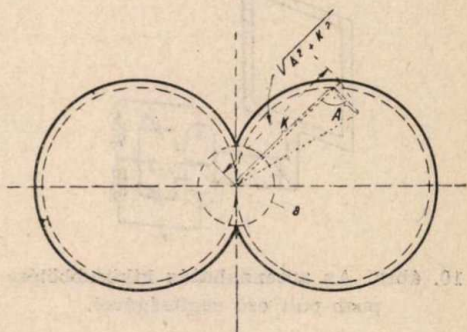
III. A keretantennás iránymérőkészülékek hibái és azok kiküszöbölése.

A következőkben ismertetem azokat a jellegzetes hibákat, amelyek a mérést pontatlanná, illetve a minimum és maximum helyzeteket elmosódottakká teszik és amely hibák a keretantennás iránymérőberendezés eléggé át nem gondolt konstrukciójából vagy kivitelezéséből származhatnak.

a) Antennahatás. Első helyen említem meg az ún. antennahatást, aminek lényege az, hogy a keretantenna nemcsak a mágneses, hanem az elektromos térerősségre is reagál. A hiba közelebbi magyarázatát kiolvashatjuk a 6. ábrából: $C_1 = C_2$ (C_1, C_2 valószínűsége majdnem a

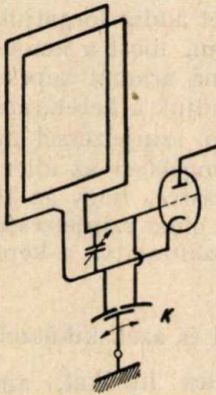
6. ábra. Az antennahatás oka.

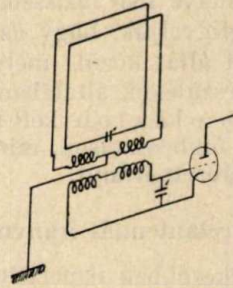
7. ábra. Az antennahatás okozta diagrammtorzulás.

nullával egyenlő), vagyis a vevőkészülék bemenő körének rács- és katód-pontja a földhöz képest különböző potenciálon vannak (aszimmetria) és a potenciálkülönbségnek megfelelően, a keret helyzetétől függetlenül, a keret-feszültségtől kb. 90° fázisszöggel különböző feszültség jelenik meg a két különböző pont között. A jelenséget grafikusán mutatja a 7. ábra, ahol látjuk a keretantenna vételdiagrammját, a közepen az „a” kört, az antennahatás

eredményét és teljes vonallal kihúzva az eltorzult vételdiagrammot. Az ilyen iránymérőkészülék tehát úgy működik, mintha a segédantenna állandóan be lenne kapcsolva. A hiba kiküszöbölésének egyik módja a 8. ábrán bemutatott

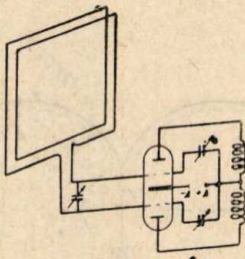

8. ábra. Az antennahatás kiküszöbölése kiegyenlítő kondenzátorral.

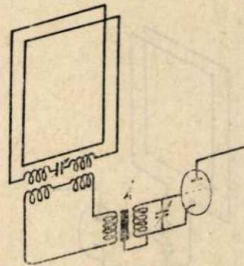

9. ábra. Az antennahatás eltüntetése a keretantenna középpontjának földelésével.

kiegyenlítő kondenzátoros megoldás, ahol a szimmetriát a „K” kiegyenlítő kondenzátorral érjük el. A 9. ábra megoldása a keret középpontjának földelésével, a 10. ábra kapcsolása push-pull be-

10. ábra. Az antennahatás kiküszöbölése push-pull cső segítségével.

11. ábra. Az antennahatás kompenzálása elektrosztatikus árnyékolással.

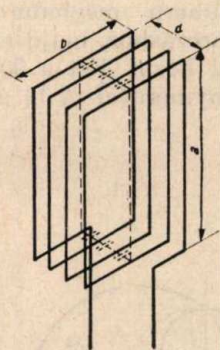
menettel, a 11. ábrán látható készüléken árnyékolt csatoló transzformátor, míg a 14. ábrán látható kapcsolás a segédantenna ellensatolásával segít az antennahatás kiküszöböléséhez.

b) Tekercshatás. Jellegzetes keretantenna hiba a tekercshatás is, amely akkor észlelhető, amikor a keretantenna menetei nem egy síkban vannak tekercselve és a menetek a keret síkjára merőleges síkban a hullámhosszal összemérhető távolságra vannak. A jelenség magyarázatát a 12. ábrán mutatom be: az „a”, illetve „b” oldalméretű keretantenna, melyet a könnyebb érthetőség céljából erősen torzítva ábrázoltam, szélső menetei

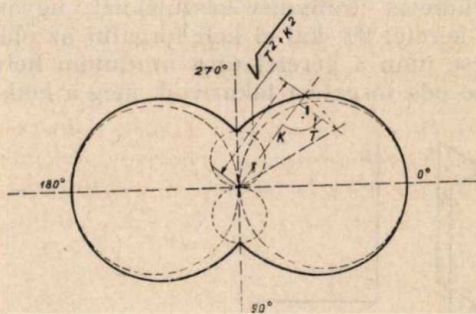
egymástól „d” távolságra vannak és ezért a keret síkjában lévő menetben a H térerősség hatására indukált $E \cdot \sin \omega t$ -t feszültséghez képest az adóállomás felé eső szélső menetben a feszültség $E \cdot \sin \left(\omega t - \frac{\pi d}{\lambda} \right)$ az ellentétes oldalon lévő menetben pedig $E \cdot \sin \left(\omega t + \frac{\pi d}{\lambda} \right)$ lesz. A menetek a köztük lévő kapacitáson át a kerethez képest 90° -kal elforgatott képzeltek és az ábrán pontozva rajzolt tekercset képeznek. Ebben a képzeltek tekercsben az α szögben beeső vertikálisan polarizált hullám:

$$e_t = 300 \cdot H \cdot \frac{2 \pi d}{\lambda} a \sin \alpha = E \cdot \frac{2 \pi d}{\lambda} a \sin \alpha \text{ volt}$$

feszültséget ébreszt, amely 90° fázisszöggel különbözik a keretfeszültséghez képest. A 13. ábrán látható két nagy kör, a keret horizontális vételdiagramja.

12. ábra. A tekercshatás cka.

13. ábra. A tekercshatás következtében előálló diagrammtorzulás.

grammja, a két kis kör a képzeltek tekercs diagrammja és a teljes vonallal kihúzott görbe, amely az eredeti keretantenna vételdiagrammhoz képest a minimum erős elmosódását mutatja, a tekercshatás eredménye. Sík tekercselésnél a tekercshiba nem tapasztalható.

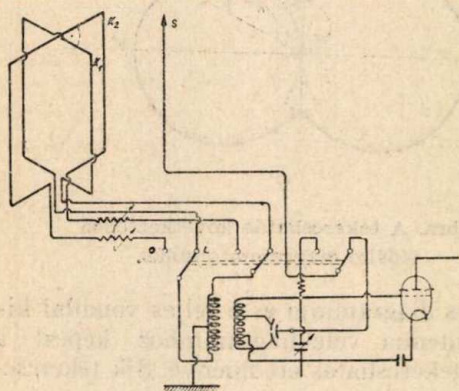
c) Közvetlen vétel. Ez a hiba már nem keretantenna hiba és bármely rendszerű iránymérőkészüleknél előfordulhat. A hiba akkor észlelhető, ha az iránymérő vevőkészülékben olyan vezetékek, illetve alkatrészek találhatók, melyek közvetlen vételt eredményeznek. A hiba hatása a vételdiagramm különböző eltorzulásában jelentkezik. Ezt a hibát az iránymérő vevőkészülék igen gondos árnyékolásával kerülhetjük el.

IV. A keretes iránymérőkészülékek főbb típusai.

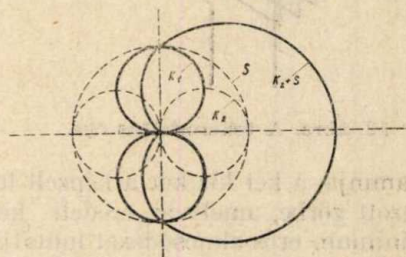
A keretantennás iránymérőkészülékeknel három főtípust különböztethetünk meg: 1. egykeretes iránymérő, 2. kétkeretes iránymérő, 3. Bellini—Tosi-féle gonióméter.

1. Egykeretes iránymérőkészülék. Eddigi tárgyalásaim során, bár nem tettem róla említést, tulajdonképen ezt a típust vettem alapul, mint a legegyszerűbb megoldást. Összefoglalva: a készülék lényege a vertikális tengely forgatható keretantenna, a forgási pontban a vertikális antennával. A keretantenna a kezelőasztalról forgatható, vagy közvetlenül, vagy fogaskerék áttétellel. A keret állása, illetve a mért irány egy 360° beosztású tárcsáról olvasható le. A tárcsa el van látva a megfelelő színjelzéssel az oldalmeghatározás céljára. A keret, illetve segédantennához csatlakozik a vevőkészülék.

2. Kétkeretes iránymérőkészülék. Lényegesen meggyorsítja az iránymeghatározást a két egymásra merőleges elhelyezésű keretantennával felszerelt iránymérőkészülék. A két keretantenna kapcsolata egymáshoz képest merev, ugyanúgy vertikális tengely körül forgathatók el a keretek, mint az előbbi típusnál, a vertikális antenna is ugyanúgy van szerelve. A kétkeretes iránymérőkészülék tehát csak a kettős kerettel különbözik az egykeretes típustól, kezelése azonban sokkal egyszerűbb és gyorsabb. Az egykeretes iránymérőkészüléknél ugyanis a minimum meghatározása után a keretet 90° -kal el kell forgatni az oldalmeghatározáshoz, majd ennek elvégzése után a keretet újra minimum helyzetbe kell hozni. Ezt a 90° -kal való ide-oda forgatást takarítjuk meg a kétkeretes iránymérővel. A 14. ábrán

14. ábra. Kétkeretes iránymérőkészülék elvi kapcsolása.

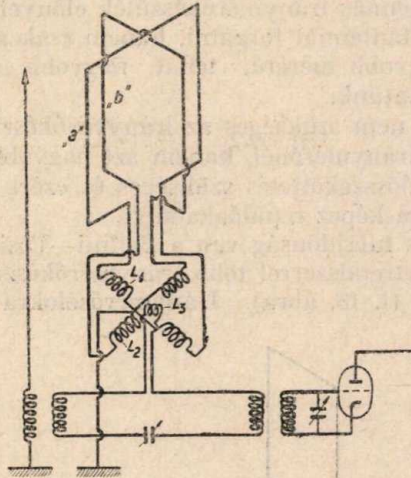

15. ábra. Keret- és szivgörbe előállításása kétkeretes iránymérő készülékkel.

bemutatott kétkeretes iránymérőkészülék elvi kapcsolási rajzán „K₁” keret csak a minimum meghatározására, „K₂” keret pedig csak az oldalmeghatározásra szolgál. A minimum helyzet kikeresésekor az „K₁” keret a 15. ábrán látható „K₁” diagrammot adja az oldalkapcsoló „i” állásánál, a „K₂” keret pedig a „K₂” diagrammot (szivgörbe) az oldalkapcsoló „o” állása mellett, három mozdulat helyet tehát csak egyet kell végezni a kerettel.

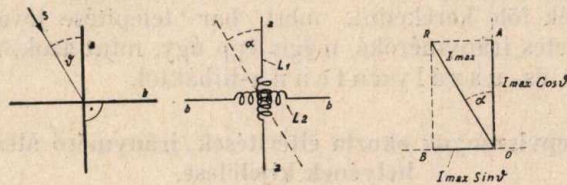
3. Bellini—Tosi-féle goniométer. Felépítésében teljesen különbözik az előbbi két típustól az álló keretantennarendszerű gonió-

méter, melynek elvét Bellini és Tosi dolgozták ki. A készülék elvi működését a 16. ábrán mutatom be: a keretantennarendszer két egymásra merő-

16. ábra. B-T gonió méter elvi kapcsolása.

leges, álló (nem forgatható) keretből áll, az „a” és „b” keretkből nyert áramot a mérőkészülékben elhelyezett L_1 és L_2 tekercsek között elhelyezett, forgatható L_3 kereső tekercs, melyet tetszőleges helyzetű adóállomás észlelését feltételezve, körülfordatva 360° -kal, ugyanolyan horizontális vételdiagrammot kapunk, mint a forgatható keretantenna esetében. Ez az állítás könnyen igazolható, ha a 17. ábrát nézve a következő megfontolásokat folytatjuk: az „s”

17. ábra. A mágneses erőter leképezése a B-T gonió méternél.

terjedési irányú és az „a” kerettel ϑ szöget bezáró mágneses erőter:

$$\text{„a” keretben: } I_a = I_{\max} \cos \vartheta$$

$$\text{„b” keretben: } I_b = I_{\max} \sin \vartheta$$

áramot indukál. Az L_1 tekercs mágneses mezeje tehát arányos lesz I_a -vel, azaz $k \cdot I_a$ és az L_2 tekercsére $k \cdot I_b$. Tekintettel arra, hogy

$$\operatorname{tg} \alpha = \frac{k \cdot I_b}{k \cdot I_a} = \frac{k I_{\max} \cdot \sin \vartheta}{k I_{\max} \cdot \cos \vartheta} = \operatorname{tg} \vartheta \dots$$

és $\overline{OR}^2 = \overline{OA}^2 + \overline{OB}^2$ vagyis $k \cdot I_{\max} = k \sqrt{I_{\max}^2 (\sin^2 \vartheta + \cos^2 \vartheta)} = k \cdot I_{\max}$ azaz az I_1 és L_2 tekercsek által előállított mágneses erőter irányra nézve

azonos ($\vartheta = \alpha$), nagyságra nézve pedig arányos ($\overline{OR} = k \cdot I_{\max}$) a keretantennákra ható mágneses erőterrel.

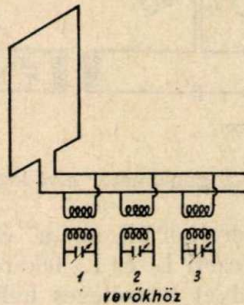
A leírt állókeretes iránymérőkészülék elvi kapcsolását mutatom be a 16. ábrán. Az álló keretantennás iránymérőkészülék előnyei a következők:

a) nem kell a keretantennát forgatni, hanem csak a kereső tekerceset,

b) éppen ezért nagyobb méretű, tehát nagyobb „hatásos magasságú” keretantennát használhatunk,

c) a keretantennát nem szükséges az irányvevőkészülék fölé elhelyezni, mint a mozgó keretes iránymérőnél, hanem azt nagyobb távolságra is elvihetjük, mert csak kábelösszeköttetés szükséges és ezért pl. repülőterken úgy helyezhető el, hogy nem képez repülőakadályt,

d) még egy előnyös tulajdonság van a Bellini—Tosi-féle gonióméternek és ez az, hogy egy keretrendszerrel több iránymérőkészüléket is lehet egyszerre üzemben tartani (l. 18. ábra). Iránymérőcélokra mindezen előnyös

18. ábra. Több iránymérőkészülék működtetése egy B-T keretrendszerrel.

tulajdonságai mellett sem tudott azonban elterjedtségben a forgó keretes iránymérőkészülék fölé kerekedni, mert bár telepítése jóval költségesebb, mint a forgó keretes iránymérőké, mégis épp úgy, mint azok, nem mentes az éjjeli hatás és uszályantenna-hibáktól.

V. A terepviszonyok okozta eltérítések, iránymérő állomások helyének kijelölése.

Az eddigiekben, az iránymérő készülékek működésének alapelvétől eltekintve, azokat a jelenségeket ismertettem, amelyek a készülékszerkesztők munkakörébe tartoznak. Most rátérek azoknak a hibáknak tárgyalására, melyek függetlenek a készülék szerkesztésétől, rendszerétől és amelyeknek kiküszöbölése az üzemmérők feladata. Ezek a hibák a terepviszonyok okozta eltérítések. Ezek az eltérítések, amelyek, mint a nevük is mutatja, a terepviszonyokból és az iránymérő állomások környezeti adottságaiból származnak, két alapokozóra vezethetők vissza. Az egyik a talaj vezetőképességének inhomogenitása, a másik pedig a nem kívánt reflexiók. A fenti két jelenség lehet külön-külön is hiba okozója, de előfordul, hogy a méréshibát csak a két okozó egyidejű jelenlétével tudjuk megmagyarázni. A terepviszonyok követ-

kezében előálló eltéréseket két főcsoportra oszthatjuk, az egyiket tapasztalhatjuk, ha az adóállomás (repülőgép) a távolságtól függetlenül, hegyek vagy folyó felett van, a másikat, ha az iránymérő állomás környezetében hegyek, dombok, folyók ill. fémes vezetékek vannak. Az első csoportba tartozó közismert eltérés az ún. hegyhatás, amelyet akkor tapasztalhatunk, ha a repülőgép hegyek felett repül. A hegyhatás következtében előálló méréshiba meghaladhatja a 10⁰-ot is és nagyon valószínű, hogy a hibát nemcsak a hegy görbe felülete okozza, hanem a hiba nagysága függ a hegyekben rejtőző nagyobb tömegű fémektől is. Jellegzetes, hegyhatásból eredő, méréshibát tapasztal a kolozsvári repülőtér iránymérő állomása a Nagyvárad—Kolozsvár közötti útvonalon repülő repülőgép bemérésénél, ha az a Meszes-hegy felett repül. A hegyhatáshoz hasonló méréshibát lehet észlelni akkor is, ha a repülőgép nagyobb víztükör felett repül, a hibát parti hatásnak nevezzük. Ezt a hibát megfigyelhetjük a budaörsi repülőtér iránymérő állomásán, ha a repülőgép kelet felől közelítve meg a repülőteret, átrepül a Duna felett.

A második csoportba sorozom azokat az eltéréseket, amelyeket az iránymérő állomás közelebbi környezetének egyenlőtlenségei és az abban „elhelyezett” fémes vezetékek, tornyok okoznak. Ezeket az eltéréseket, amelyek helyi eltérések, az iránymérő állomás helyesítési görbéjének felvételével kiküszöbölhetjük. Rossz terepen fekvő iránymérő állomásnál, vagyis ha az iránymérő állomás környezetében (kb. 10 km sugarú körön belül) sok az eltérést okozó objektum, mint ezt magam is már több állomásnál tapasztaltam, az eltérés a közvetlen környezetben, az iránymérő állomásra, vagy attól el, egy irányban repülő repülőgépre nézve a távolságtól függetlenül más és más lehet.

Az első csoportban tárgyalt eltéréseket, a hegyhatást és parti hatást, sajnos, mai ismereteink alapján csak tudomásul vesszük, de azokat kiküszöbölni nem tudjuk. Fontos azonban, hogy nyilván tartsuk ezeket a hibákat és mérési eredményeinket kellő értékükre szorítsuk le és különösen, ha a helyi viszonyokkal nem ismerős személyzet van a repülőgépen, figyelmeztessük a mérési eredmény bizonytalan voltára.

A második csoportban ismertetett hibák tekintetében jobb helyzetben vagyunk, ha új állomás telepítéséről van szó, és annak helyének kijelölésénél más szempont, mint a rádió szakértői vélemény nem jön tekintetbe. Más a helyzet, ha egyéb körülmények, pl. már meglévő repülőtér, már nem engedik meg jobb hely kiválasztását. Mint ideális helyet, a lakatlan síkságot, jelölhetjük meg iránymérő állomás telepítésére. Nem helyes tehát, ha az iránymérő állomás hegyek, dombok, folyók, vasútvonalak, nagyfeszültségű vezetékek és lakott hely (drótkerítések, antenák stb.) közelében van. Már meglévő állomásnál is időnkint át kell kutatni a környezetet, hogy időközben nem kerültek-e oda drótkerítések, világítási vezetékek, akár csak rövid időre is kifektetett fémes vezetékek. Ilyen esetek előfordultak a gyakorlatomban is, amikor a budaörsi iránymérő állomás mellett lévő szőlők tulajdonosai a nyár végén körülkerítették szőlőjüket szögesdróttal s azt szüret után megint leszedték és így mondhatnám, orv. eltéréseket okoztak. Ma már általános érvényű rendelet védi meg az iránymérő állomásokat az ilyen orv-

hibáktól. Ezekre a káros reflexiót okozó vezetékekre nézve általános érvényű szabályként kimondhatjuk, hogy azoknak az iránymérő készüléktől való távolsága legalább 50-szerese legyen földtől számított magasságuknak. Magában az iránymérő állomás épületében, illetve annak építésénél fémes tárgyakat a lehetőség szerint mással helyettesítsük, különösen a határozatlan földelésű objektumok hatnak károsan. Tilos tehát a vasbeton építkezés.

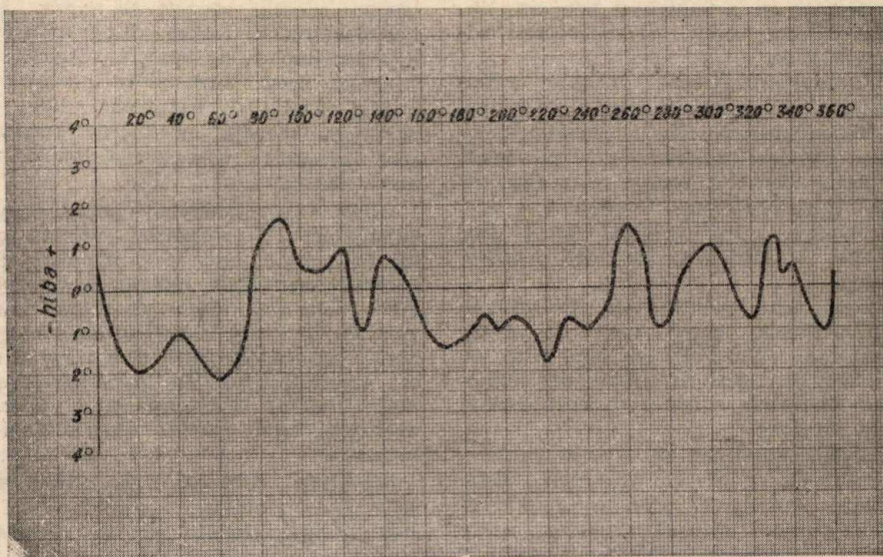
VI. A helyi eltérések kiküszöbölése.

Mint az előző fejezetben említettem, az iránymérő állomás közeli környezetében lévő objektumok okozta eltéréteket ki lehet értékelni és az így nyert adatok alapján az iránymérő állomást helyesbíthetjük. Az iránymérő állomások helyesbítése (Funkbeschickung) repülőgép segítségével történik. Az iránymérő állomás tetejére felállítunk egy teodolitot, lehetőleg közel a bemérendő irányvevő berendezés antennarendszerének elektromos középpontjához, hogy a paralaxis hiba elhanyagolható kicsi legyen. A mérés lényege tulajdonképpen a repülőgép egyidejű optikai és rádiós mérése. Fontos kelléke még a mérésnek egy elektromos csengő, aminek nyomógombját a rádiós beméréseket végző iránymérő távirász működteti és a csengő maga a teodolit mellett van elhelyezve. A repülőgépre nézve fontos követelmény, hogy sebessége ne legyen nagy (kb. 150—180 km/óra), fix antennával adjon és adóberendezése bírja a tartós üzemet. A repülőgép az iránymérő állomás, mint középpont, körül kb. 8—10 km sugarú körön repül, lehetőleg kis magasságban, mindenesetre azonban úgy, hogy a terepakadályok ne takarják el szemünk elől a repülőgépet. A lehető kis magasság azért fontos, hogy a hullámok beesési szöge kicsiny legyen, és így egyrészt utánozzuk az üzemi helyzetet, másrészt eleget tegyünk nagyjából a vertikális polarizáció követelményének. A mérés hullámhosszát a leggyakrabban használt hullámhosszak közelébe válasszuk ki.

Maga a mérés a következőképpen megy végbe: amint a repülőgép megkezd az előírt kör repülését, adójával állandóan mérési jeleket ad, az iránymérő távirász minimum méréseket végez és mikor minimumot észlel, csenget és felírja saját mérésének eredményét. A csengőjelre a teodoliton, mellyel az optikus mérő állandóan követi a repülőgépet, azt a teodolit hajszálkeresztjének segítségével a teodolit látómezijének középpontjában tartva, leolvassuk a mért fokot. A két mérés különbsége természetesen az optikus méréséhez, mint a valódi irányhoz képest, + ill. — előjellel, a helyi eltérés. Az antennahatásból és a nem egészen pontosan egyidejű leolvasásból eredő hibák kiküszöbölése miatt, a repülőgép két jobb és két balforgású kört repül, tehát összesen négy kört. Egy ilyen bemérés alatt kb. 200—250 észlelést szoktunk végezni, tehát igen fontos a gyors, pontos és határozott munka, mert ha a mérés végén kiderül, hogy valamelyik észlelő eggyel többet vagy kevesebbet mért, mint a másik, az egész mérés, mivel nem lehet megállapítani az összetartozó észleléseket, hamis adatokat szolgáltat és a mérést meg kell ismételni, ami az időveszteségen kívül, figyelembe véve, hogy egy bemérés 1.5—2 óra hosszát tart, igen nagy anyagi veszteség is a repülőgép drága üzemköltségei miatt.

A négy kör méréseredményeit felvisszük egy milliméter papírra, az egyes

köröket egymástól megkülönböztető színű ceruzával jelölve, megszerkesztjük a két jobbkörből és a két balkörből azok középarányosát, az így nyert két eredményből pedig a mérés eredményét, a helyesbítési görbét. A helyesbítési görbe eredményeit, ha az iránymérő készüléknek van automatikus helyesbítője, felvisszük annak tárcsájára, ha ilyen nincs (pl. hordozható iránymérőknél) diagrammba foglaljuk a hibák előjelének megfordításával +

19. ábra Kedvezőtlen helyen fekvő iránymérőállomás helyesbítési görbéje.

helyett — megfordítva. A 19. ábrán bemutatom egy igen kedvezőtlen helyen fekvő iránymérő állomás helyesbítési görbéjét.

Minden iránymérő állomás helyi eltéréseit legalább évenként újra fel kell venni és ellenőrizni. Új iránymérőállomások telepítésénél igen fontos ilyen próbamérések felvétele, amiből előre megállapíthatjuk, hogy a kérdéses hely megfelelő-e. Így sok fölösleges későbbi munkától és kiadástól mentesülhetünk. Normális üzem alatt is célszerű naponként 3–4 fix földi állomást lemérni avégből, hogy a mérőkészüléknek nem esett-e valami baja.

Jogesetek és joggyakorlat.

Cas juridiques et jurisprudence.

X. Y. mosónó öregségi és rokkantsági járadék megállapítása iránt fordult a m. kir. postavezérigazgatóságához.

Nevezett kérelme elutasított.

Az elutasító határozat ellen a mosónó fellebbezéssel élt a budapesti központi kir. járásbíróhoz, mint társadalombiztosítási bírósághoz.

A társadalombiztosítási bíróság a fellebbezést, illetőleg a keresetet elutasította.

Ítéletében kimondta a bíróság, hogy „alperes részére rokkantsági járadékot azért nem állapított meg, mert felperes nem állott az alperesnél, illetőleg a m. kir. posta központi javítóműhelye és anyagszertárnál biztosításra kötelezett alkalmazásában.

Felperes ezzel szemben fellebbezésében arra hivatkozott, hogy 1935. év végéig megszakitás nélkül minden nap, 1935. év után pedig hetenként átlag 3 napig dolgozott az alperesnél s így őt a rokkantsági járadék megilleti.

Biztosítási kötelezettség a bírói gyakorlat szerint (M. f. XVIII. 5565/1934.) csak szolgálati viszonyon alapuló munkaviszonyhoz fűzhető, szolgálati viszony pedig az állandósult bírói gyakorlat szerint (M. f. XXV. 6323/1939.) csak akkor jön létre, ha a munkavállaló munkaejét és annak nemcsak bizonyos eredményét a munkaadó üzleti körében teljesítendő szolgálatokra ellenérték mellett állandóan és a munkadóval, mint főnökével függőségi viszonyban köti le. A szolgálati viszony főalkateleme tehát az állandó jellegű függőségi viszony és lekötöttség, vagyis az, hogy a munkaadó az akamazott munkaeje és munkaideje felett a szerződés korlátai között tartós folytonossággal rendelkezhessek. Ez ismérvek bármelyikének hiánya esetén szolgálati, tehát egyben biztosításra kötelezett munkaviszony nem keletkezhetik.

A kihallgatott tanúk vallomásából vi-

szont a bíróság azt, hogy a felperes az alperessel szolgálati jogviszonyban lett volna, megállapíthatónak nem találta, mert a tanúk vallomásából csak az volt megállapítható, hogy a felperes az anyagszertár részére mosást végzett és annak ellenében darabszám, illetve kilogramm szerint díjazást kapott, de hogy a felperes az alperessel, mint munkaadóval szemben függőségi viszonyban lett volna, hogy a felperes munkaejét az alperes rendelkezésére bocsátotta volna, azt a tanúk vallomása nem igazolta.

Abból a körülményből pedig, hogy az anyagszertár 7. sorszámú átírata szerint az, hogy a felperes mely napokon mosott az anyagszertárnál nyilvántartva egyáltalában nem volt, éppen az a következtetés vonható le, hogy a felperesnek meghatározott munkaideje nem volt s így a felperes munkaidejével és munkaejével az alperes tartós folytonossággal nem rendelkezett, tehát közöttük szolgálati viszony nem volt.

Mint hogy tehát az, hogy a felperes az alperessel szolgálati jogviszonyban lett volna, megállapítható nem volt, ennél fogva az sem volt megállapítható, hogy a felperes az alperesnél biztosításra kötelezett volt, miértis az alperest a bíróság rokkantsági járadék fizetésére nem kötelezhette és így a felperes keresetét el kellett utasítani.

De el kellett utasítani azért is, mert a per adataiból az, hogy a felperes az alperesnél 200 hétig dolgozott, tehát hogy a törvényben meghatározott várakozási időt betöltötte, és hogy a várománya is ép, szintén nem volt megállapítható, mert erre nézve a tanúk szintén nem tudtak határozott vallomást tenni, amennyiben azt, hogy felperes mennyi ideig dolgozott, megmondani nem tudták és ez nem volt megállapítható a 7. sorszám alatt csatolt kimutatásból sem.”

Közi: dr. Nánay Endre.

Érdekes kérdések.

Questions intéressantes.

Ujabb pályatételünk:

9. Milyen feltételekkel lehetne elhagyni a kincstári módra kézbesítő postamesteri hivataloknál a háznál kifizetendő utalványoknak utalványérkezési naplóban, a csomagoknak pedig raktárkönyvben való nyilván tartását?

A pályázaton a m. kir. posta személyzetének minden tagja résztvehet. A pályamunka legfeljebb három gépirásos oldalra terjedhet. A pályázati határidő 1942 január hó 10.

A pályamunkán a szerző nevét nem szabad feltüntetni, hanem azt külön borítékban, zárt és lepecsételt jeligés levélben a pályamunkával együtt kell a Magyar Posta szerkesztőségéhez juttatni. A jeligés levelet csak abban az esetben bontják fel, ha a szerző a munkájáért jutalomdíjat kap, vagy legalább is dícséretben részesül. A jutalomdíj összege 50 pengő.

A jutalomban vagy dícséretben nem részesült pályamunka szerzőjének nevét tartalmazó levelet a döntés után megsemmisítik és így a szerző neve ismeretlen marad. A pályamunka végén a kidolgozáskor igénybevett forrásmunkákat meg kell jelölni, hivatkozva a forrásmunka oldalának és bekezdésének számára, ahonnan a pályázó idézett vagy érveket merített a tétel megoldásához.

A pályázaton a Magyar Posta szerkesztőbizottságának tagjai, továbbá a postavezérigazgatóság ügyosztályvezetői, akik a bírálatra hivatva lesznek, nem vehetnek részt.

Pályázati eredmények.

Az 1941. évi 10. számban közölt pályatétel a következő volt:

Hogyan lehetne hathatósan ellenőrizni azt, hogy a bérmentellen vagy elégtelenül bérmentesített levélpostai küldemények ne a portódíj beszedése nélkül kerüljenek kézbesítésre?

Nyolc pályamunka érkezett be. Ezek közül a szerkesztőbizottság az „Ultimó” jeligéjű pályamunka szerzőjét, dr. Katona Ágoston m. kir. postasegéd-titkárt (Postavezérigazgatóság 3. ügyosztály) 50 pengő jutalomban, a „Portómentő” jeligéjű pályamunka szerzőjét, dr. Pálfi Sándor m. kir. postafelügyelőt (Postavezérigazgatóság 1. ügyosztály) pedig dícséretben részesítette.

*

Dr. Katona Ágoston m. kir. postasegédtitkár jutalomdíjnyertes pályamunkája:

Mielőtt a megteendő intézkedések tárgyalását megkezdenők, célszerűnek látszik azoknak a tényezőknek a megállapítása, amelyek kihatásaképen az elégtelenül bérmentesített küldemények a portózást elkerülik.

Ezek lehetnek: bizonyos mértékű felületesség, az üzletszabályzat megfelelő rendelkezéseinek a nem ismerése vagy csak fogyatékosan való ismerése, a forgalomban lévő magyar postabélyegek tekintetében való tájékozatlanság és

bizonyos mértékben tekintetbe jöhet a külföldi bélyegek és díjszabások nem ismerése.

Fentiek alapján a portózást elkerülő elégtelenül bérmentesített küldeményeket a következő csoportokba foglalhatjuk össze:

1. A szó szorosabb értelmében vett elégtelenül bérmentesített küldemények.

2. Az üzletszabályzat rendelkezéseinek meg nem felelő kedvezményes díjúként bérmentesített és kezelt küldemények.

3. Forgalomból kivont bélyegekkel bérmentesített küldemények.

4. Külföldről eredő elégtelenül bérmentesített küldemények.

Az ellenőrzés hathatósabbá tétele csak abban az esetben járhat eredménnyel, ha a hibák okainak megszüntetését célozza. A fokozottabb gondosságra való felhívás, az ellenőrzés megszigorítása és szankciók kilátásba helyezése egymagában meddő igyekezet lenne.

Az esetleges intézkedés megtételénél figyelembe kell vennünk azt az utat is, amelyet a küldemény a feladástól a kézbesítésig megtesz. Itt azt fogjuk látni, hogy a küldemény egészen a kézbesítőig — tehát az utolsó munkaperiodusig — tömegkezelésen megy át. (Gyűjtés, irányítás, szállítás, rovasolás, beosztás.) A tömegmunka periodusaiban eredményes beavatkozásra nincs kilátás, az ellenőrzésbe tehát bele kell vonni az egyetlen oly közeget, amely a küldeménnyel egyedileg foglalkozik, ez pedig a kézbesítő.

Ez annál is inkább eredményesnek ígérkezik, mert a megportózás nélküli kézbesítés végsősorban a kézbesítő éberségének a hiányára vezethető vissza.

Ennek ismét az okát kell keresnünk, ez pedig kézenfekvő: a kézbesítőnek nem közvetlen érdeke a küldemény megportózása, sőt látszólag érdekei ellen való. A portós küldemény kézbesítése vontatott, a küldeményt levélszekrénybe bedobni nem lehet, ki nem váltás esetében újabb munka van vele. A kézbesítők többsége tehát feltehetően nemcsak hogy nem kutat újabb portós küldemények után, de a neki kiosztottat is idegenkedéssel fogadja. Ha ezt a tényezőt meg tudjuk szüntetni, legalábbis fél eredményt érünk el már is. A megoldás egyszerű, az elégtelenül bérmentesített küldemény megportózását a kézbesítő közvetlen érdekévé kell tenni. Ezt elértük, ha a kézbesítő részére a neki kézbesítésre kiosztott küldemények között talált elégtelenül bérmentesített küldemény portóösszegéből jutalékot engedélyezünk. Tekintettel arra, hogy a kézbesítő az elégtelenül bérmentesített küldemények kutatásával munkakörén kívül eső tevékenységet fejt ki és munkatöbbletet végez, a jutalék a portózók részére engedélyezett 5 százaléknál magasabb is lehet. A gyakorlati kivitel egyszerű, a kézbesítőt portóbélyeg ellátmánnyal kell felszerelni, a megportózás most már akár közvetlenül a kézbesítés előtt is történhetik — amikor a bérmentesítés hiányát a kézbesítő éppen észreveszi — a jutalék kifizetése pedig az ellátmánya kiegészítésére irányuló rendelés alapján történhetik. A pályázat meghatározott terjedelme a kérdés részletekbe menő kidolgozását nem engedi meg, ezért az alábbiakban a fentebbi — keretnek szánt — terv egyes részletekben való kiegészítését tárgyaljuk.

Így a 2. pont alatti elégtelenül bérmentesített kedvezményes díjú küldemények esetében a kézbesítők a vonatkozó szabályokra megfelelően kiokta-

tandók lennének. Célszerű lenne ebből a célból az üzletszabályzat főbb rendelkezéseinek szemléltető, népies formába való átdolgozása és a kézbesítők között való szétosztása. (Ilyen munka a közönség körében is megfelelő érdeklődésre tarthatna számot, az árusításból elért bevétellel a kiadások legalább részben megtérülhetnének.)

Jelentősebb a 3. alatti (forgalomból kivont bélyegekkel bérmentesített küldemények) esete. A bélyegek forgalombahelyezéséről és forgalomból kivonásáról a személyzet a P. R. T.-ből értesül. A közlés legtöbb esetben hetekkel — esetleg hónapokkal — a forgalomból kivonás előtt történik, a forgalomból kivonás pillanatában már esetleg feledésbe is merül. Egyébként a P. R. T.-ban való közlés megfelelne, ha évente 1, legfeljebb 2 bélyegkiadás lenne, de 1940-ben kereken 10 volt, az egyidőben forgalomban lévő bélyegek száma sokszor ötnél is több volt. A P. R. T. holt betűjét — amit a kézbesítők például nem is olvasnak — ki kellene egészíteni valami elevenebb dologgal. Megfelelő lenne a postahivatalok tekintetbe jöhető helységeiben a forgalomban lévő és forgalomból kivont bélyegsorozatok képét külön-külön keretben kifüggeszteni. Az érvényes bélyegét az érvénytelenről szembeszökő módon meg kellene különböztetni. (Más színű keret, az érvénytelen bélyeg képének feltűnő át-húzása. A bélyegképnek természetesen erősen felnagyítotttnak kellene lennie.)

A fenti intézkedések körvonalakban vázolják a lehetőségeket Figyelembe kellene vennünk a várható bevétel szaporulatot és a kiadásokat csak annak az arányában előírányozni. Arra vonatkozóan, hogy a posta az elégtelenül bérmentesített küldemények portódíj szedése nélküli kézbesítéséből kifolyóan milyen összegű bevételtől esik el, adat természetesen nincs, ezt még hozzávetőleges becsléssel sem pótolhatjuk. Egy azonban bizonyos: ha a kézbesítők az általuk talált elégtelenül bérmentesített küldemények portóösszegeből jutalékot kapnak, az csak bevételszaporulattal járhat — minden további kiadás nélkül. Az intézkedésnek bár mérsékelten, de mégis szociális jelentősége is lenne.

*

Dr. Pálfi Sándor m. kir. postafelügyelő dicséretben részesült pályamunkája:

A postakezelési utasítás úgy rendelkezik, hogy a levélpostai küldemények bérmentesítését mind a felvevőhivatalnál, mind a kézbesítőhivatalnál ellenőrizni kell. A felvevőhivatal ezt az ellenőrzést a bélyegzés előtti levélrendezés (levélállítás) során, a kézbesítőhivatal pedig az érkezett anyag átvizsgálásakor (rovancsolásakor) köteles végezni. A küldemények kezelésében résztvevő többi hivatal ilyen irányú ellenőrzést csak külön rendelet alapján gyakorol.

A bérmentesítésnek a felvevőhivatalnál történő ellenőrzése tulajdonképpen felvételi tevékenység. A levélrendezés gépies munkájával egybekapcsoltan végzett levélrendezés során kerül először postai kezelésbe a levélszekrény útján feladott küldemény. Itt a postaüzleti szabályzat rendelkezéseire és a díj-szabás tételeire való figyelemmel az ellenőrzésnek el kell bírálnia, hogy a küldemény postai szállításra elfogadható-e, a küldemény milyen küldeményfajnak tekintendő, illetőleg, hogy a bérmentesítés érvényesen és díj-szabásszerűen

történt-e. Az ellenőrzés által felfedezett nem kellően bérmentesített küldeményeket a postakincstár anyagi érdekeinek megóvása, de a kézbesítőhivatal munkájának megkönnyítése végett is, szabályszerűen meg kell jelölni, illetőleg a kifogástalanul bérmentesített küldeményektől elkülönítve kell kezelni.

A kézbesítőhivatal az érkezett levélpostai anyagnak saját céljai szerinti rendezésekor a bérmentesítés ellenőrzését megismétli. A másodszori ellenőrzés főcélja az első ellenőrzés esetleges kihagyásainak helyrehozása. A kétszeri ellenőrzéssel kirostált díjhiányos küldeményeket a kézbesítőhivatal portóbélyegekkel felszereli és gondoskodik a portó beszedéséről.

A bérmentesítés ellenőrzésének ez a mai rendszere nemcsak a tömegmunka által megkívánt módja az ellenőrzésnek, hanem valóban biztonságos és munkatechnikai szempontból is gazdaságos módszer. Az egymást kiegészítő kétszeri ellenőrzés ugyanis, egyrészt biztonságot nyújt a díjelvesztés ellen, másrészt pedig mindkét alkalommal egyéb kezelési tennivalókhoz kapcsolódva, a kezelés ütemét alig hátráltatja.

Ennek az elvileg helyes módszerű ellenőrzésnek a végrehajtása során azonban olyan fogyatékoságokkal találkozunk, melyeknek megszüntetésétől az ellenőrzés hatékonyabbá válását alaposan remélni lehetne.

Az ellenőrzés fogyatékoságai és a megoldásra vonatkozó javaslatok:

1. Ma a felvevőhivataloknál végzett ellenőrzést nem a tényleg végzett felvételi tevékenység fontossága, hanem a gépies levélállítás érdeme szerint értékelik. Minthogy nem levélfelvevő, hanem csupán levélállító szolgálatról beszélnek, ennek ellátására főképpen a kezdő, szakismeretek nélküli személyzetet alkalmazzák. Állandó és különlegesen erre a célra kiképzett személyzet ma éppen ezért nem is áll rendelkezésre.

E munkakör kiválóan alkalmas lenne pedig a megerőltetőbb munkákból kiérdemesült és kellő szakismeretekkel bíró üzemi tisztviselői és altiszti munkaerők részére. Nagyon célszerű lenne például a budapesti nagy hivataloknál erre a szolgálatra a különböző tanfolyamok hallgatóit — állandó rendszerben — beosztani. Érdekelteknek az üzletszabályzat rendelkezéseit és a díjszabást tanuiva, a gyakorlati okulásra sehol sem találkozik külön munkahely. Kedvezőbb munkaeredményükkel pedig az állandó személyzet munkájára is kedvező hatással lennének.

2. A bérmentesítést ellenőrző személyzetnek nemcsak a küldeményfajok fogalmait, hanem ezek határeseit is főképpen azokat a szabálytalanságokat kellene ismernie, melyek miatt a küldeményt magasabb díjtétel alá eső küldeményként kell díjazni. Tudnia kellene továbbá, hogy a díjlerovás mikor nem fogadható el érvényesnek. Annál is inkább, mert a bélyegzés után ennek megállapítása nehezebb, de különben is a bélyegzés az érvényesség mellett kelt vélelmet a későbbi kezelőszemélyzetben. Az ellenőrzőnek tehát különleges szaktudással s oly gyakorlattal kellene rendelkeznie, hogy tudását a tömegmunka által megkívánt gyors ütemben, latolgtatás nélkül érvényesíthesse.

Az ellenőrző szolgálatot teljesítők részére szükség lenne ezért egy olyan kézikönyvre, amely a vonatkozó és a szabályzatokban elszórtan található rendelkezéseket összegyűjtve, ezeket a gyors felhasználásra készen nyújtaná.

Igen hasznos lenne, ha az ellenőrző személyzet ennek a kézikönyvnek az anyagából meghatározott időközben házi vizsgát tenne.

3. Az ellenőrző személyzetnek ismernie kell a díjlerovásra érvényesen felhasználható bélyegeket. Minthogy hazai gyakorlatunk szerint az alkalmi bélyegsorozatok csak időlegesen érvényesek, az ellenőrző személyzet hivatalos tájékoztatása céljából minden hivatalnál szükség lenne megfelelő példányban egy olyan bélyegnyilvántartásra, amelyben a különböző bélyegsorozatok érvényességi idejük feltüntetésével bármikor megtekinthetők lennének. E téren mind a kisebb, mind a nagyobb hivatalok beosztott személyzete körében igen nagyfokú tájékozatlanság tapasztalható, mert a PRT. csak kevesük kezébe kerül. a házi rendeletek szövege pedig hamar elmosódik emlékezetükben.

Megoldásul kézenfekvőnek látszana a PRT-ban az új sorozatú bélyeglenyomatokat külön mellékletként adni, esetleg eredeti színezéssel. A hivatalok e mellékleteket az ellenőrző munkahelyek részére albumként egybefűznék. Esetleg magukat az újonnan megjelent bélyegsorozatokat kellene ebbe a bélyegnyilvántartásba a levonóívben elszámolva beragasztani.

4. A levélrendező személyzet bérmentesítést ellenőrző munkáját ma felelősség nélkül végzi. Munkájának eredményességét sem házilag nem ellenőrzik, de a kézbesítő hivatalok sem jelentik vissza a felvevőhivatalnak a szabályszerű megelőlés hiányát, illetőleg a levélköteget készítő hivatalnak a nem szabályszerű továbbítást.

Alkalomszerű visszajelentések elrendelése, ismétlődő szabálytalanságok bejelentése, az ellenőrzés hatékonyságát bizonyára fokozná.

5. A levélrendezőszemélyzet nem kellően értékelt munkája után ma nem is részesül abban az üzemi jutalékban, mely munkakörének tényleges értéke szerint megilletné. Nem hagyható figyelmen kívül ugyanis, hogy ennek a munkakörnek a fontossága iránt hivatalos részről tapasztalt kevesebbre értékelés, a megbecsülést a személyzet részéről is leszállítja.

6. A levélrendezőszemélyzet az általa felfedezett díjhiányos küldemények után portójutalékban nem részesül. Mődját kellene találni annak, hogy a portójutalék ösztönző hatása a díjhiányos levelek tulajdonképpeni felkutozóinak munkájára is kiterjedjen.

7. Az érkezett levélpostai anyag átvizsgálását a kezelési utasítás a szakszerűség, stb. biztosítása érdekében meghatározott személyhez köti. A fentebb javasoltak az ellenőrzés hatásosságát itt is fokoznák. Azonkívül az első ellenőrzés hatékonyabb volta a rovacsoló munkáját jelentékenyen megkönnyítve, közvetve ismét csak fokozná az ellenőrzés eredményességét.

Azoknál a hivataloknál, ahol nem a vezető a rovacsoló, illetőleg portózó, fontos érdek fűződne ahhoz, hogy a kézbesítőknek kézbesítésre kiadott anyagot alkalomszerűen és váratlanul a vezető felülvizsgálja.

8. A külföldre szóló díjhiányos küldeményeket, ha a feladó ismeretes, ne csak a felvevő, hanem a kicserélő hivatalok is teljes díjúra kiegészíthetnék. Olyan küldeményeken, melyeket a felvevőhivatal az ismert feladó előfordult tagadó álláspontja miatt nem egészített ki teljes díjúra, megfelelő jelzést kellene alkalmazni.

9. A levélrendező asztalokat korszerű munkahelyekké kellene átalakítani. Felszerelésükből nem hiányozhatna olyan olcsó kivitelű mérlegesszköz, mely a súlyhatárookra beállítva, a gyors mérlegelést lehetővé tenné. A megtörtént mérlegelést újabb mérlegelés elkerülése végett a küldeményen jelezni kellene.

10. Azokat a hivatalokat, ahol a kézbesített küldemények darabszámához viszonyított portóbevétele az országos átlaghoz képest aránytalanul alacsony, ismételten meg kellene figyeltetni.

11. A portózó portójutalékának emelése nem látszik megokoltnak. Ma is érdemén felül — az első ellenőrzés eredménye után is — kapja. Az esetleges további emelés túlzásokra, mesterséges portónövelésre ösztönözhet.

12. Megfontolandó lenne a portós küldeményeknek (nyitott, levelezőlap, stb.) hivatalos borítékban, a leveleknek a portóbélyegnek a lezárószárnyakra való ragasztásával való kézbesítése.

13. A portózó minden díjhiányosként érkezett küldeményt, még ha előre tudja, hogy az után- vagy visszaküldésre kerül, tartozik portóbélyeggel ellátni. Nem lenne helyes az ilyen küldemények portójutalékát visszatéríttetni?

14. Megkönnyítené az ellenőrzés munkáját, ha a magyar posta is csak az előoldalra felragasztott bélyegeket fogadná el érvényesnek.

15. A levonóívben elszámolt után- és visszaküldött küldemények portóját a megfelelő rovatlapba is be kellene jegyeztetni. Az első átrovatoló ellenőrizné, s bejegyzés nélkül továbbíthatná.

16. Az érvénytelen portóbélyegeket nem elég tintával áthúzni, vagy az „X” bélyegzővel ellátni. Az érvénytelenséget kifejezetten kellene minden esetben megjelölni.

17. A közönséget alkalmas módon tájékoztatni kellene, hogy csak akkor és annyi levélportót tartozik fizetni, amilyen összegű érvényes portóbélyeg van küldeményén. (Igy a propagandafüzetekben, gépi bélyegzőlenyomatokon, rádiónyugtán, távbeszélő névsorban, stb.) Visszaélések megelőzésének komoly eszköze lenne ez.

ELMÉLET - GYAKORLAT.

Théorie — Pratique.

1. Postamesteri hivatalok a nyug- és rokkantellátási utalványt az értesítő szelvénnel jelentkező, de a személyazonosságát igazolni nem tudó címzettnek kiadhatják-e?

2. A nyug- és rokkantellátási postautalvány összege a címzett megbízottjának kifizethető-e akkor, ha az értesítő- és elismervényen az átvételt a címzett a községi előljárásság által hitelesített aláírással már elismerte.

ad 1. Nem.

ad 2. Nem.

Az A. 3. Szab. 102. §. 5. pont 4. bekezdésében foglaltak szerint a kérdésben említett utalványokat a postamesteri hivatalok a saját kezébe címzett küldemények módjára kezelik. Azok a postamesteri hivatalok tehát, amelyek minden más utalványt közönséges levél módjára értesítőként kézbesítenek, a szóbanforgó utalványoknál belterületen csak az ú. n. „Értesítő szelvény”-t kézbesítik. Az A. 1. Szab.

70. §. 2/b. pontja, valamint az A. 3. Szab. 101. §. 1 pontja értelmében az átvételre jogosultság (jelen esetben személyazonosság) megállapításának a könyvelt küldemény átvétele, illetőleg az utalványozott összeg kifizetése alkalmával a hivatalban kell történnie. Ha erre mód nincsen, a kérdéses utalványokat kézbesíteni nem szabad, hanem ilyen esetben a postahivatal értesítő és elismervényt állít ki s ezt kézbesíti.

Az A. 1. Szab. 69. §-a szerint a „Csak a címzettnek kézbesíthető. Meghatalmazás kizárva.” kikötéssel feladott nyug- és rokkantellátási utalványok összegét kizárólag csak a címzett kezéhez szabad kifizetni még akkor is, ha a címzett személyazonosságát és névalírásának valódiságát a községi előljáróság a vonatkozó értesítő és elismervényen már igazolta.

(Beküldött kérdés.)

3. Ha a címzett a szállítójegyzékkel címére feladott csomagok egy részét pótszállítólevél alapján már átvette, a később beérkezett s ugyancsak pótszállítólevéllel kézbesíteni megkísérelt csomagok átvételét megtagadhatja-e?

Igen.

Az A. 1. Szab. 65. §. 9. pontja csupán általános rendelkezést tartalmaz az egy szállítójegyzékhez tartozó csomagok mikénti átvételét illetően arra az esetre, amikor a szobanforgó csomagok egy időben érkeznek meg a rendeltetési hivatalhoz.

Ha azonban ezek a csomagok különböző időben érkeznek meg, az A. 3. Szab. 89. §. 7. pontja, illetőleg az A. 3. Szab. 103. §. 4. pont 8. bekezdése szerinti eljárást kell követni, vagyis az azonos menettel érkezetekről pótszállítólevelet kell kiállítani és e pótszállítólevél alapján kell a beérkezett csomagokat kézbesíteni. Mivel ezek szerint a később beérkező csomagok sorsa független a korábban beérkezett s már kézbesített csomagok sorsától, nyilvánvaló, hogy

a címzett az utóbb beérkező csomagok fölöött szabadon rendelkezhetik, tehát ezek átvételét meg is tagadhatja.

Ha azonban az előzőleg beérkezett csomagokat az elmaradt csomagok beérkeztéig még nem kézbesítették, s szállítójegyzékhez tartozó, de különböző időben beérkezett csomagokat úgy kell kezelni, mintha mind ugyanahhoz a kézbesítő indításhoz érkezett volna meg. (Beküldött kérdés.) (Az A. 1. Szab. 65. §. 9. pont szövegének megfelelő kiegészítése iránt a legközelebbi Változás kiadása során történik intézkedés. Szerk.)

4. Az igazgatóság a munkaszünetes ünnepnapokra megállapított szolgálat egész idejére köteles-e az érkeztet küldeményeknek a hivatalban jelentkező címzettek részére való kiadását elrendelni?

Nem.

Az igazgatóság a forgalmi és helyi viszonyok szabad mérlegelése alapján írja elő munkaszünetes napokra a szolgálati rendben azokat a hivatalos órákat, amelyek alatt a címzettek kérhetik, hogy küldeményeiket a postahivatalban nekik kiszolgáltassák. (Beküldött kérdés.)

5. A távirati postautalvány feladóvényén „A beszedett díj” című rovatban a távirati díjat szerepeltetni kell-e?

Igen.

Az A. 2. Szab. 32. §. 24. pontjában foglaltak helytálló értelmezése szerint a postautalványok és az esetleg kikötött mellék-műveletek (jelen esetben a távirón való továbbítás) beszedett díját a távirati utalványlap erre előnyomott helyén — részletezés mellőzésével — egy összegben kell feljegyezni. Ebből a szempontból különböző az a tény, hogy a feltüntetett díj részösszegeit különböző helyeken és módon kell elszámolni. (Beküldött kérdés.)

A POSTA FORGALMA.

La trafic de la poste.

1941 október hó.

Ismerteti: Dr. KANYÓ ÖDÖN m. kir. postatitkár.

Publié par M. le Dr. ÖDÖN KANYÓ Secrétaire de poste.

En vue de pouvoir observer et apprécier le mouvement du trafic, la tendance du développement ainsi que l'influence du tarif et de réglemens sur l'utilisation des divers services, l'Administration recueille toutes les données relatives au trafic des services postal, télégraphique, téléphonique et de la T. S. F. Les détails de la statistique sont contenus dans le Rapport annuel de la Poste hongroise. Les tableaux ci-après ne contiennent que les résultats principaux mensuels et périodiques. Les chiffres per-

mettent de faire des comparaisons entre les résultats du mois indiqué en-haut et ceux de même mois de l'année précédente, d'une part, entre les résultats constatés à partir du commencement communiqués dans les tableaux ci-indiqués et ceux de la même période de l'année précédente, d'autre part.

Les différences en nombre et en pourcentage entre les comparaisons respectives sont relevées au bas des tableaux.

Az utolsó 10 év adataiból számított átlagos forgalom a december hónapban a legnagyobb, ezt követi sorrend szerint az október, majd a november havi forgalom. Vagyis az októberi forgalom rendszerint a második helyet foglalja el a forgalom nagysága szerint sorrendbe állított havi eredmények között.

Az október hónapban rendszerint tapasztalható emelkedést több, idényszerűen ismétlődő ok idézi elő. Az okok legnagyobb részt gazdasági természetűek. Ezek közül megemlítjük, hogy egyes mezőgazdasági termékek (cukorrépa, burgonya, bor) értékesítése nagyrészt ebben a hónapban bonyolódik le. A kereskedők téli árukészletének beszerzése, illetőleg kiegészítése is erre az időre esik. Ezzel kapcsolatban különösen a csomag-, pénz-, táviró és távbeszélő forgalom emelkedik.

Az október hónap postai pénzforgalmát minden évben lényegesen emeli az a körülmény is, hogy a november 1-én esedékes illetményutalványok kifizetése a Mindenszentek ünnepe miatt még október hónapban történik meg.

A folyó év október havában elért eredmény igen kedvező és a legnagyobb havi forgalom, amelyet a posta a trianoni békekötést követő időben eddig elért. Ha a folyó év havi forgalmi adatait az 1940. év ugyanazon hónapjaiban elért eredményekhez viszonyítjuk, megfigyelhetjük, hogy az emelkedés mértéke április hónaptól kezdődőleg állandóan 25—30% között mozgott. A folyó év októberében ez az emelkedés 27.7%-nak felelt meg. A kedvező ered-

mény különösen azért figyelemreméltó, mert várható volt, hogy az emelkedés mértéke kisebb lesz, mint az előző hónapokban, tekintve, hogy a korábbi hónapokban az emelkedést elsősorban az erdélyi területek visszatérésével kapcsolatos többforgalommal lehetett indokolni. Ez a többforgalom ugyanis elsősorban az 1940 szeptemberi eredményekben szerepelt, de ebben a hónapban még nem volt számottevő. 1940. októberében azonban az Erdéllyel kapcsolatos többforgalom már jelentékenyen növelte az országos eredményt, ennek ellenére a folyó évi október havi forgalom emelkedésének mértéke nem esett vissza.

A folyó év első 10 hónapjának összforgalma az előző év ugyanezen időszakában elért forgalmat 27.7%-kal haladja meg, ami már magábanvéve is igazolja, hogy a forgalomemelkedés mértéke változatlanul és töretlenül megtartja azt a szintet, amelyet a folyó évi április hónaptól kezdődőleg állandóan tapasztaltunk.

Az egyes üzletágak közül százalékszerűen ismét a táviróüzletág emelkedett a legnagyobb mértékben. Ennél azonban sokkal fontosabb a postai üzletág igen erős emelkedése, mert ez az üzletág az összforgalomnak 58.2%-át, míg a táviróüzletág annak mindössze 8.2%-át képviseli.

A postai üzletágba tartozó egyes küldeményfajok közül az átlagot meghaladó mértékben az ajánlott levélpostai küldemények és csomagok darabszáma, valamint a postautalványok és csekkek összege emelkedett. A csomagforgalom emelkedéséhez a

délvidéki területgyarapodáson kívül az a körülmény is hozzájárult, hogy a magánosok által lebonyolított áruszállítás a géprejű járművek fokozott leállításával kapcsolatban a postára terelődik át. A postautalványok és csekkok összegének emelkedése részben a tisztviselői fizetésemelésekkel kapcsolatos, ami az illetményutalványok összegének emelkedését vonta maga után, részben pedig az árszínvonal általános növekedésével függ össze és avval is magyarázható, hogy az áruhitelzés helyébe ma már mindinkább a készpénzfizetés lép.

Figyelemreméltó, hogy a díjszabásmódosítás ellenére igen jelentékeny mértékben emelkedett a közönséges (+ 16.7%) és az ajánlott (+ 35.0%) levélpostai küldemények száma. Az emelkedést a gazdasági élet élénkülésével kapcsolatos kereskedelmi levelezés, a különböző élelmiszerjegyek ajánlott levélben történő szétosztása, a biztosító társaságok felszólítólevelei stb. okozták.

A takarékbetétforgalom alakulása nem kedvező. Annak ellenére, hogy az ország területe a Délvidék visszatérésével növekedett és így a betétforgalom emelkedésére lehetett volna számítani, a betétek darabszáma 19.5, összege pedig 0.5%-kal csökkent, a betétvisszafizetések összege pedig 32.3%-kal emelkedett.

A táviróüzletág forgalomemelkedésének mértéke az előző hónapokhoz képest már mérséklődött, de egyéb postai szolgáltatásokhoz viszonyítva, még mindig igen jelentékeny. A feladott táviratok száma 40.3, az érkezetteké pedig 29.5%-kal emelkedett.

A távbeszélő üzletágban kiemelkedik a vidéki hálózatokban kezdeményezett és érkezett távolsági, valamint a számlált helyi beszélgetéseknél mutatkozó eredmény, ami elsősorban a területnagysággal áll összefüggésben. Igen kedvező a budapesti egységes hálózatban folytatott helyi távbeszélő forgalom emelkedése is (+ 22.4%), mert az az állomásszaporulat mértékét (+ 7.6%) többszörösen meghaladta.

Az országos eredmények közül a távolsági beszélgetések forgalomalakulása a legkedvezőbb. A kezdeményezett távolsági beszélgetések emelkedése 34.8, az érkezetteké pedig 34.2%-os volt. Az emelkedés mértéke — éppen úgy, mint a táviratoknál — itt is mérséklődött.

A posta 1941. október hó végén 710.606 rádióelőfizetőt tartott nyilván, 130.786 rá-

dióengedéllyessel (22.6%-kal) többet, mint az előző év ugyanezen hónapjában és 5555 előfizetővel, vagyis 0.8%-kal többet, mint az előző hónapban. Az előző hónaphoz képest a kassai postalgazgatósági kerületben (- 0.2%) és Budapest városban (- 0.1%) mutatkozott az előfizetők számában csökkenés. A székesfehérvári rádióelőfizetőinek számában mutatkozó csökkenés az V. és VI. kerületre esett. Az ország többi részében mindenütt emelkedés volt tapasztalható. Legnagyobb emelkedés a visszacsatolt délvidéki területen jelentkezett (+ 5.0%), ami az egész ország emelkedésének 33%-át tette ki. Kedvező volt még az eredmény a kolozsvári (+ 2.8%) és a pécsi postalgazgatóság kerületében (+ 1.4%).

A posta különböző üzletágainak forgalmát munkaegységekben is kifejezi, mint-hogy az összeforgalom általános és áttekinthető kifejezésére a darabszámok egyszerű összegezése útján nyert összdarabszám nem alkalmas. Ebben a darabszámokban ugyanis az egyes üzletágak különböző természetű küldeményei és szolgáltatásai, másrészt darabszámok és összegek vegyesen szerepelnek. A különböző szolgáltatások összeadhatása végett ezeket előzőn közös nevezőre kellett hozni. Ez oly módon történt, hogy minden egyes szolgáltatást a munka minőségének, mennyiségének és az elvégzés időtartamának figyelembevételével értékeltünk. Az értékelés mérőeszköze a munkaegység. A közös nevezőre, a munkaegységre hozott szolgáltatások egyszerű összeadásának végösszege fejezi ki az egyes üzletágak munkaegységekben elért forgalmát.

A munkaegységek tehát már alkalmasak az általános posta, táviró-, távbeszélő és rádióforgalom mérésére és összehasonlítására, de természetesen csak akkor, ha az összehasonlítási időszakban végzett munkák értékelése egyenlő alapon történik. A közölt táblázatok adatai az egyenlő értékelés alapján megállapított munkaegységek számát tüntetik fel és így a forgalom alakulásának megítélésére alkalmasak. Megjegyezzük azonban, hogy ezek az adatok a személyzet által tényleg feldolgozott munkaegységek számával nem azonosak.

Az október havi forgalom az előző év ugyanezen hónapjának eredményeit 27.7, a folyó évi szeptember havi forgalmat pedig 6.2%-kal haladta meg.

(Folytatás a 665. oldalon.)

1. POSTAFORGALOM.) — 1. Trafic postal.)

E g y s é g : 1000 drb, összeg 1000 pengő. — Les nombres s'entendent en milliers, les montants en 1000 pengős.

		F e l a d á s — E x p é d i t i o n										
Év Année	Hó Mois	Levélpostai küldemény drb. Objets de la poste aux lettres, nombre		Érték levél drb. Lettresde valeur nombre	Kézi, b e t é t é s s o m m á s c s o m a g d r b . Colis nombre	Postautalvány Mandats-poste		Postatakarék betét Caisse d'épargne Versements		Csekkbefizetés Chèques Versements		
		közön- séges ordinaires	ajánlott recom- mandés			drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	
1940.	X.	63.822	1.094	49	1.540	1.375	116.408	77	8.971	2.597	345.320	
1941.	X.	74.471	1.477	54	1.965	1.640	181.363	62	8.926	3.095	540.813	
1940. I—X.		557.759	10.534	511	11.552	11.293	886.245	684	69.520	21.822	2.717.667	
1940. I—X.		663.076	12.941	483	15.296	14.261	1.339.111	666	82.097	25.254	3.906.838	
Összehasonlítások Comparaisons	1941. X. havában 1940. X. havához képest több (+) kevesebb (-) En oct 1941 par rapport au mois de oct 1940, en plus (+), en moins (-)	szám- szerűleg en nombre	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+
			10.649	+ 383	+ 5	+ 425	+ 265	+ 64.955	- 15	- 45	+ 498	+ 195.493
		%o-ban en %o	+ 16.7	+ 35.0	+	+ 27.6	+ 19.3	+ 55.8	- 19.5	- 0.5	+ 19.2	+ 56.6
					10.2							
Összehasonlítások Comparaisons	1941. I.-X. időszakban 1940. I.-X. időszakához képest több (+) kevesebb (-) En janv.-oct 1941 par rapport aux mois de janv.-oct 1940, en plus (+), en moins (-)	szám- szerűleg en nombre	+	+	-	+	+	+	-	+	+	+
			105.317	2.407	- 28	3.744	2.968	+ 452.866	- 18	+ 12.577	3.432	1.189.171
		%o-ban en %o	+ 18.9	+ 22.8	-	+ 32.4	+ 26.3	+ 51.1	- 2.6	+ 18.1	+ 15.7	+ 43.8
					5.5							

(Folytatás.)

		K é z b e s i t é s — R e m i s e										
Év Année	Hó Mois	Levélpostai küldemény drb. Objets de la poste aux lettres, nombre		Érték levél drb. Lettres de valeur nombre	Kézi, b e t é t é s s o m m á s c s o m a g d r b . Colis nombre	Postautalvány Mandats-poste		Postatakarék kivét Caisse d'épargne Paiements		Csekk-kifizetés Chèques Paiements		
		közön- séges ordinaires	ajánlott recom- mandés			drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	
1940.	X.	63.956	1.117	52	1.487	1.379	131.530	43	4.783	803	159.002	
1941.	X.	74.627	1.480	63	1.959	1.694	201.040	41	6.328	878	232.314	
1940. I—X.		561.303	10.679	562	11.396	11.306	890.147	408	42.743	6.875	1.176.655	
1941. I—X.		667.331	13.014	558	15.307	14.202	1.345.046	412	57.118	7.671	1.597.934	
Összehasonlítások Comparaisons	1941. X. havában 1940. X. havához képest több (+) kevesebb (-) En oct 1941 par rapport au mois de oct 1940, en plus (+), en moins (-)	szám- szerűleg en nombre	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+
			10.671	+ 363	+ 11	+ 472	+ 315	+ 69.510	- 2	+ 1.545	+ 75	+ 73.312
		%o-ban en %o	+ 16.7	+ 32.5	+	+ 31.7	+ 22.8	+ 52.8	- 4.7	+ 32.3	+ 9.3	+ 46.1
					21.2							
Összehasonlítások Comparaisons	1941. I.-X. időszakban 1940. I.-X. időszakához képest több (+) kevesebb (-) En janv.-oct 1941 par rapport aux mois de janv.-oct 1940, en plus (+), en moins (-)	szám- szerűleg en nombre	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+
			106.028	2.335	- 4	3.911	2.896	+ 454.899	+ 4	+ 14.375	+ 796	+ 421.279
		%o-ban en %o	+ 18.9	+ 21.9	-	+ 34.3	+ 25.6	+ 51.1	+ 1.0	+ 33.6	+ 11.6	+ 35.8
					0.7							

1) Az adatok ideiglenesek. — Les chiffres sont provisoires.

2. TÁVIRÓFORGALOM.¹) - 2. Trafic télégraphique.¹)
3. TÁVBESZÉLŐFORGALOM.¹) - 3. Trafic téléphonique.¹)

Év Année	Hó Mois	Távíró Télégraphe		Távbeszélő — Téléphone								
		Táviratok ezer drb. Télégrammes, nombre en milliers		Főállomások száma drb. Nombre des postes téléphoniques					Közvetlen összeköttetések száma Raccordements directs nombre	Számlált helyi beszélgetések száma ezrekben Conversations locales complètes nombre en milliers		
				hálózatok szerint dans le réseau						összesen total	bpesti egységes hálózatban dans le réseau uniforme de Budapest	vidéken en Province
		feladás dépôt	kézbetét remise	bpesti egységes uniforme de Budapest	falurendszertől és 200 előfizetőnél nagyobb système rural et plus de 200 abonnés	200 előfizetőnél kisebb jusqu'à 200 abonnés						
1940.	X.	390	447	85.650	31.528	31.341	148.519	2.850	13.600	2.174	15.774	
1941.	X.	547	579	92.135	37.649	36.866	166.650	3.014	16.647	3.539	20.186	
1940. I—X.		3.296	3.945	—	—	—	—	—	138.250	21.838	160.088	
1941. I—X.		5.032	5.755	—	—	—	—	—	157.726	29.585	187.311	
Összehasonlítások Comparaisons	1941. X. havában 1940. X. havához képest több (+) kevesebb (-) En oct 1941 par rapport au mois de oct 1940, en plus (+), en moins (-)	szám-szerűleg en nombre	+ 157	+ 132	+ 6.485	+ 6.121	+ 5.525	+ 18.131	+ 164	+ 3.047	+ 1.365	+ 4.412
		%-ban en %	+ 40,3	+ 29,5	+ 7,6	+ 19,4	+ 17,6	+ 12,2	+ 5,8	+ 22,4	+ 62,8	+ 28,0
	1941. I-X. időszakban 1940. I-X. időszakához képest több (+) kevesebb (-) En janv.-oct 1941 par rapport aux mois de janv.-oct 1940, en plus (+), en moins (-)	szám-szerűleg en nombre	+ 1.736	+ 1.810	—	—	—	—	—	+ 19.476	+ 7.747	+ 27.223
		%-ban en %	+ 52,7	+ 45,9	—	—	—	—	—	+ 14,1	+ 35,5	+ 17,0

3. TÁVBESZÉLŐFORGALOM (folytatás). — 3. Trafic téléphonique (suite).
4. RÁDIÓELŐFIZETŐK. — 4. Nombre des abonnés de radio.

Év Année	Hó Mois	Távbeszélő — Téléphone							Rádió Radiodiffusion			
		Központok száma Nombre des centrales	Távolsági beszélgetés 1000 drb. Conversations interurbaines nombre en milliers					Rádió előfizetők száma Nombre des abonnés				
			kezdeménnyezett départ			érkezett arrivée		Buda- pesten à Budapest	vidéken en province	összesen total		
			bpesti egységes hálózatban dans le réseau uniforme de Budapest	vidéken en province	összesen total	bpesti egységes hálózatban dans le réseau uniforme de Budapest	vidéken en Province				összesen total	
1940.	X.	2.245	159	710	869	180	735	915	173.107	106.713	579.820	
1941.	X.	2.441	187	984	1.171	187	1.041	1.228	191.228	519.378	710.606	
1940. I—X.		—	1.555	6.003	7.558	1.561	6.058	7.619	—	—	—	
1941. I—X.		—	1.854	8.576	10.430	1.801	8.963	10.764	—	—	—	
Összehasonlítások Comparaisons	1941 X. havában 1940 X. havához képest több (+) kevesebb (-) En oct 1941 par rapport au mois de oct 1940, en plus (+), en moins (-)	szám-szerűleg en nombre	+ 196	+ 28	+ 274	+ 302	+ 7	+ 306	+ 313	+ 18.121	+ 112.665	+ 130.786
		%-ban en %	+ 8,7	+ 17,6	+ 38,6	+ 34,8	+ 3,9	+ 41,6	+ 34,2	+ 10,5	+ 27,7	+ 22,6
	1941. I-X. időszakban 1940. I-X. időszakához képest több (+) kevesebb (-) En janv.-oct 1941, par rapport aux mois de janv.-oct 1940, en plus (+), en moins (-)	szám-szerűleg en nombre	—	+ 299	+ 2.573	+ 2.872	+ 240	+ 2.905	+ 3.145	—	—	—
		%-ban en %	—	+ 19,2	+ 42,9	+ 38,0	+ 15,4	+ 48,0	+ 41,3	—	—	—

1) Az adatok ideiglenesek — Les chiffres sont provisoires

5. A FORGALOM MUNKAEGYSÉGEKBEK — 5. Le trafic en unités de travail

Egység: 1000 drb. — Nombre en milliers.

Év Année	Hó Mois	Munkaegységek száma drb: — Nombre des unités de travail:												
		Kincstári postahivataloknál Bureaux d'Etat					Postamester hivataloknál és ügynökségeknél Bureaux des maîtres de poste et agences							
		posta poste	távíró télé- graphe	távbe- szélő téléphone	rádió radio	összesen total		posta poste	távíró télé- graphe	távbe- szélő téléphone	rádió radio	összesen total		
				drb. nombre	%					drb. nombre	%			
1940.	X.	21.971	3.312	14.214	1.135	40 632	69·8	11.917	1.367	3.872	448	17.604	30·2	
1941.	X.	28.457	4.418	18.073	1.410	52.358	70·4	14.822	1.669	4.934	576	22 001	29·6	
1940. I—X.		177.754	26.777	136.633	10.732	351.896	70·6	95.456	11.880	34.787	4.238	146.361	29·4	
1941. I—X.		231.320	41.594	166.723	13.398	453.035	71·2	117.884	16.417	43.425	5.373	183.099	29·8	
Összehasonlítások Comparaisons	1941. X. havában 1940. X. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám-szerűleg en nombre	+6.486	+1.106	+3.859	+275	+11.726	-	+2.905	+302	+1.062	+128	+4.397	-
	En oct. 1941 par rapport au mois de oct 1940. en plus (+), en moins (-)	%-ban en %	+29·5	+33·4	+27·1	+24·2	+28·9	-	+24·4	+22·1	+27·4	+28·6	+25·0	-
	1941. I.-X. időszakban 1940. I.-X. időszakához képest több (+) kevesebb (-)	szám-szerűleg en nombre	+53.566	+14.817	+30.090	+2.666	+101.139	-	+22.428	+4.537	+8.638	+1.135	+36.738	-
	En janv.-oct 1941 par rapport aux mois de janv.-oct 1940. en plus (+), en moins (-)	%-ban en %	+30·1	+55·3	+22·0	+24·8	+28·7	-	+23·5	+38·2	+24·8	+26·8	+25·1	-

(Folytatás.)

Év Année	Hó Mois	Munkaegységek száma az összes postai szerveknél: Nombre des unités de travail dans tous les services:									
		Posta Poste		Távíró Télégraphe		Távbeszélő téléphone		Rádió Radio		Összesen drb. total nombre	
		drb. nombre	%	drb. nombre	%	drb. nombre	%	drb. nombre	%	drb. nombre	%
1940.	X.	33.388	58·2	4.679	8·0	18.086	31·1	1.583	2·7	58.236	
1941.	X.	43.279	58·2	6.087	8·2	23.007	30·9	1.986	2·7	74.359	
1940. I—X.		273.210	54·8	38.657	7·8	171.420	34·4	14.970	3·0	498.257	
1941. I—X.		349.204	54·9	58.011	9·1	210.148	33·0	18.771	3·0	636.134	
Összehasonlítások Comparaisons	1941. X. havában 1940. X. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám-szerűleg en nombre	+9.391	-	+1.408	-	+4.921	-	+403	-	+16.123
	En oct 1941 par rapport au mois de oct 1940. en plus (+), en moins (-)	%-ban en %	+27·7	-	+30·1	-	+27·2	-	+25·5	-	+27·7
	1941. I.-X. időszakban 1940. I.-X. időszakához képest több (+) kevesebb (-)	szám-szerűleg en nombre	+75.994	-	+19.354	-	+38.728	-	+3.801	-	+137.877
	En janv.-oct 1941 par rapport aux mois de janv.-oct 1940. en plus (+), en moins (-)	%-ban en %	+27·8	-	+50·1	-	+22·6	-	+25·4	-	+27·7

6. A VISSZAFOGLALT DÉLVIDÉKI TERÜLETEK FORGALMA. —

6. Le trafic des Territoires du Sud réoccupés.

a) Postaforgalom. — a) Trafic postal.

Egység: 1000 drb, összeg 1000 pengő. — Les nombres s'entendent en milliers, les montants en 1000 pengős.

Év Année	Hó Mois	Feladás — Expédition									
		Levélpostai küldemény drb. Poste aux lettres nombre		Értékvél drb. Lettres de valeur nombre	Kézi, betét és sommás csomag drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-Poste		Postatakarék betét Caisse d'épargne versements		Csekkbefizetés Chèques versements	
		közönséges ordinaires	ajánlott recom-mandés			drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant
1941.	V.	2.358	31	1	12	26	2.925	1	2.183	13	11.258
1941.	VI.	2.352	35	1	29	41	4.181	1	550	25	11.456
1941.	VII.	2.752	46	2	46	47	4.625	1	876	38	16.012
1941.	VIII.	2.365	57	2	43	47	5.039	1	504	44	19.834
1941.	IX.	2.300	57	2	44	53	6.609	1	556	70	22.790
1941.	X.	2.560	67	2	51	56	7.279	1	542	102	28.334

a) Postaforgalom (folytatás). — a) Trafic postal (suite).

Év Année	Hó Mois	Kézbesítés — Remise									
		Levélpostai küldemény drb. Poste aux lettres nombre		Értékvél drb. Lettres de valeur nombre	Kézi, betét és sommás csomag drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-Poste		Postalakerék kivét Caisse d'épargne paiements		Csekk-kifizetés Chèques paiements	
		közönséges ordinaires	ajánlott recom-mandés			drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant
1941.	V.	—	28	1	52	24	3.174	1)	97	1	1.504
1941.	VI.	—	34	2	72	37	5.664	2)	1.027	3	3.171
1941.	VII.	—	41	2	78	48	6.661	3)	560	8	4.485
1941.	VIII.	—	52	2	69	48	6.737	4)	1.341	10	5.767
1941.	IX.	—	58	3	83	51	7.392	1	370	13	4.912
1941.	X.	—	62	3	90	50	9.173	1	207	18	8.917

- 1) Összesen csak 132 drb.
2) Összesen csak 288 drb.
3) Összesen csak 343 drb.
4) Összesen csak 426 drb.

b) Táviróforgalom. — b) Trafic télégraphique.
c) Távbeszélőforgalom. — c) Trafic téléphonique.

Év Année	Hó Mois	Táviró — Télégraphe		Távbeszélő — Téléphone			
		Táviratok ezer darab Télégrammes nombre en milliers		Főállomások száma drb. Nombre des postes téléphoniques			Számított helyi beszélgetések száma ezrekben Conversation locales complètes nombre en milliers
		feladás depót	kézbesítés remise	fatulrendszerű és 200 előfizetőnél nagyobb syst rural et plus de 200 abonnés	200 előfizetőnél kisebb jusqu'à 200 abonnés	összesen total	
1941.	V.	18	24	1.534	1.232	2.766	—
1941.	VI.	20	27	1.376	1.673	3.049	153
1941.	VII.	22	25	1.627	1.783	3.410	136
1941.	VIII.	27	28	1.650	1.969	3.619	143
1941.	IX.	29	28	1.702	1.976	3.678	157
1941.	X.	27	27	1.754	2.088	3.842	169

A posta forgalma.

e) Távbeszélőforgalom (folytatás). — c) Trafic téléphonique (suite).
d) Rádielőfizetők. — d) Radiodiffusion.

Év Année	Hó Mois	T á v b e s z é l ő — T é l é p h o n e			Rádió — Radiodiffusion	
		Központok száma Nombre des centrales	Távolsági beszélgetés 1000 drb. Conversations interurbaines nombre en milliers		Rádió előfizetők száma Nombre des abonnés	
			kezdeményezett départ	érkezett arrivée		
1941.	V.	147	33	41	10.397	
1941.	VI.	145	50	53	31.325	
1941.	VII.	146	61	66	33.970	
1941.	VIII.	148	62	66	34.923	
1941.	IX.	151	59	63	36.435	
1941.	X.	151	62	65	38.267	

e) A forgalom munkaegységekben. — e) Le trafic en unités de travail.
Egység: 1000 drb. — Nombre en milliers.

Év Année	Hó Mois	Munkaegységek száma az összes postai szerveknél: Nombre des unités de travail dans tous les services				
		Posta Poste drb. nombre	Távíró Télégraphe drb. nombre	Távbeszélő Téléphone drb. nombre	Rádió Radio drb. nombre	Összesen Total drb. nombre
1941.	V.	581	213	312	12	1.118
1941.	VI.	804	239	474	37	1.554
1941.	VII.	986	246	537	75	1.844
1941.	VIII.	1.017	298	559	77	1.981
1941.	IX.	1.193	304	568	80	2.145
1941.	X.	1.385	292	599	84	2.360

Összehasonlításként felsoroljuk az utolsó 12 év október hónapjában elért forgalmi eredményeket:

1930.	okt. hó	40.9	millió munkaegység
1931.	„ „	35.7	„ „
1932.	„ „	31.2	„ „
1933.	„ „	30.1	„ „
1934.	„ „	32.2	„ „
1935.	„ „	33.8	„ „
1936.	„ „	36.4	„ „
1937.	„ „	37.9	„ „
1938.	„ „	42.1	„ „
1939.	„ „	48.6	„ „

1940. okt. hó 58.2 millió munkaegység
1941. „ „ 74.4 „ „

A 74.4 millió munkaegységből a felszabadult erdélyi területen működő hivatalokra 6 millió, a délvidéki hivatalokra pedig 2.4 millió munkaegység esett. A visszacsatolt erdélyi és délvidéki területekre eső forgalom az országos forgalomnak 11.3%-a.

A múlt év októberéhez képest legerőteljesebb emelkedést ismét a távíróforgalom érte el (30.1%), ezt követi a postaforgalom 27.7, a távbeszélőforgalom 27.2, végül a rádióforgalom 25.4 %-os emelkedéssel.

EGYESÜLETI ÉLET.

Felmentések és megbízások. Dr. Ken-
ce Félix postatanácsost a m. kir. posta
nemzetközi leszámoló hivatala vezetőjének
helyettesítése, valamint a nemzetközi táv-
közlési leszámolási osztály és a nemzet-
közi levél- és csomagleszámolási osztály
vezetése alól, Kante Imre postatanácsost
a m. kir. posta nemzetközi leszámoló hiva-
tala külföldi hírlap- és leszámolási osztá-
lyának vezetése alól felmentették.

Dr. Veróczy Géza postatanácsost meg-
bízták a m. kir. posta nemzetközli leszámoló
hivatala vezetőjének helyettesítésével, to-
vábbá a külföldi hírlaposztály és leszámó-
lási osztály vezetésével, dr. Teesz Frigyes
postatitkárt a hivatal nemzetközli levél- és
csomagleszámolási osztályának, valamint
nemzetközi távközlési leszámolási osztá-
lyának vezetésével bízták meg.

A kolozsvári postaigazgatóság dr. Rózsa
István m. kir. postasegédtitkárt a kerületi
biztosí teendők ellátása alól felmentette
és egyidejűleg dr. Mihálka Béla m. kir.
postatitkárt a kerületi biztosí teendők el-
látásával bízza meg.

A pécsi postaigazgatóság dr. Szabó
László postatitkárt és dr. Norgauer János
postasegédtitkárt kerületi biztosí teendők
ellátásával bízza meg.

A debreceni postaigazgatóság dr. Pokoly
László postasegédtitkárt a kerületi biztosí
teendők ellátása alól felmentette és egy-
idejűleg dr. Csontos József postasegédtit-
kárt a kerületi biztosí teendők ellátásával
bízza meg.

Kitüntetések. A Kormányzó Úr Ó
Főméltósága megengedte, hogy Szüts
Endre postafőigazgatónak nyugalomba-
vonulása alkalmával közel négy évtizeden
át kifejtett odaadó munkásságáért elismeré-
se tudtul adassék.

Örömmel közöljük a Kormányzó Úr ál-
tal a Nemzetvédelmi Kereszttel kitüntetett
tagtársaink újabb névsorát: Csath Béla
ny. postafőigazgató, Csoboth-Róbert Ödön
postafőmérnök, dr. Eördögh Gyula posta-
főfelügyelő, Flanek Géza postafőmérnök,
György Béla postaműszaki tanácsos, Gyur-
gyik Béla postamérnök, Hajnóczy Vilmos
postaműszaki tanácsos, Halden Elemér
postafőmérnök, Kacsó Sándor postamérnök,
Koromzay Vilmos postafőmérnök, Lehotzky
András postafőmérnök, dr. Lendvay Béla
postatitkár, Szabó Bálint postafőmérnök,

dr. Sztányi-Árpácssy Ferenc postafőigazgató,
dr. Vényf Aladár postafőigazgató.

Elismerés. A m. kir. posta vezérigaz-
gatója a székesfehérvári új táviróadó fel-
építése alkalmából Garai László m. kir.
postamérnöknek értékes és eredményes
tervező és irányító munkásságáért elismeré-
sét fejezte ki.

A kereskedelem- és közlekedési minisz-
ter úr a visszafoglalt Délvidék postai és
távközlési szolgálatának megszervezésében
kifejtett eredményes munkálkodásukért
alábbi tagtársainknak fejezte ki elismeré-
sét: dr. Forster Károly és dr. Rátz Alfons
postafőigazgatóknak, dr. Pázmány Ödön és
dr. Mojzes Tihamér postafőigazgatóknak, dr.
Bartel Gyula, dr. Csepi Lajos, dr. Ruttner
Béla, dr. Szikszay Kálmán, dr. Kárász
István és dr. Tarnay Zoltán postatanács-
osoknak, dr. Rákos Béla, dr. Nagy József,
dr. Szilas György, dr. Pintér János, dr.
Szönyi Sándor, dr. Horváth Lajos, dr.
Móro Vilmos és dr. Dancsák Gyula posta-
titkároknak, dr. Lakatos János, dr. Gallyas
István, dr. Csontos József, dr. Móro Lajos
és dr. Kaszab Géza postasegédtitkároknak,
dr. Kemenes János, dr. Ruszthi Jenő és dr.
Jankovich Lajos postafogalmazóknak,
Girscht Ferenc és Kisfalvy Alajos posta-
műszaki igazgatóknak, Czappán Szilárd,
Gaál Ferenc és Arady Béla műszaki taná-
csosoknak, Kostkiewicz Ferenc és Nagy Ti-
bor főmérnököknek, Mándoky József mér-
nöknek, dr. Welter Antal főfelügyelőnek
és dr. Pálfi Sándor felügyelőnek.

Mérnökosztályunk rendezésében
f. évi október hó 27-én Ránky Béla posta-
mérnök kartársunk tartott ismeretterjesztő
szakelőadást a hangfrekvenciás táviróról.

Az előadó részletesen ismertette e kor-
szerű berendezést, amely a táviró céljaira
lehetővé teszi a távbeszélő vezetékek sok-
szoros kihasználását. Az ismertetés során
előadta, hogy egy négyhuzalú távkábel
áramkörön egyidejűleg 20 nagytávolságú
táviróösszeköttetés, egy vívőfrekvenciás
légvezeték áramkörön pedig — kedvező
esetben — csatornánként 12, tehát össze-
sen 180 táviróösszeköttetés is létesíthető.
Az egyes táviró áramkörök nem zavarják
egymást még a gépjemű legnagyobb se-
bességnél — tehát percenként kb. 428 betű
továbbításánál — sem, ha az egyes táviró

vívőfrekvencia-sávok egymástól távkábel üzennél 120 hertzyi, légvezetéknel pedig 240 hertzyi távolságra vannak.

A hangfrekvenciás táviró műkapcsolásokat az előadó tízemberben lévő készülékek mutatta be, a berendezés egyes részeinek működését pedig hangszóróval és katód-sugár oscillograffal illusztrálta. Az oscillograf ernyőjén látható képeket a távolabb ülő hallgatóság részére vetített képekkel szemléltette. Az előadás végén az előadó egy hangfrekvenciás távgépíró összekötést létesített Szegeddel, melyen bárki sajátkezüleg üzenetet válthatott az ellenállomás kezelőjével.

A nagyszámú hallgatóság előtt tartott és mindvégig élénk figyelemmel kísért szabad előadáson a mérnök kartársakon kívül számos vendég vett részt.

A jogászszakosztály november 17-én küsszemini előadást tartott. Az előadás keretében dr. Csorba Ferenc tanácsos a postamesteri hivatalokban tartandó szemlék módját ismertette.

Az előadáshoz dr. Dénes Ferenc, dr. Meskó Oszkár és dr. Forster Károly szöveltek hozzá.

A szegedi helyi csoport október 31-én rendkívüli csoportgyűlést tartott. Ezen a Szűts Endre postafőigazgató nyugalomba helyezésével kapcsolatban lemondás folytán megüresedett csoportelnöki tisztségre egyhangúlag Végh Károly postafőigazgatót választották meg.

Műsoros délutánunk. Egyesületünk november hó 22-én tartotta az új idényben első műsoros táncestjét. A rendkívüli viszonyokra való tekintettel a műsor már fél hét órakor kezdődött. Az estén rég nem látott nagy számban vettek részt a tagok hozzátartozóikkal és vendégeikkel együtt. A műsor a következő volt:

1. Borsay: Magyar ünnepi nyitány. Előadta az Országos Postás Zenekar Eördög János karnagy vezénylete alatt. 2. Két székelly népballada: a) A hegyi tolvaj. b) Hej páva, hej páva... Előadta Rác Valéria. Zongorán kísérte Kiszely Gyula, a Rádió rendezője. 3. Schumann: Carnaval. Előadta: Bordy Bella, a m. kir. Operaház szóltánosnője. Kísérte az Országos Postás Zenekar. 4. Vidám párjelenet. Előadták: Matány Antal, a Nemzeti Színház tagja és Köpeczi-Boóc Lajos, az Új Magyar Színház tagja. Zongorán kísérte Kiszely Gyula. 5. a) A gunár. Székely ballada. b) Kicsi Mari... Katonadal. Előadta Rác Valéria, zongorán kísérte Kiszely Gyula. 6. Csárdás

magyar nótákra. Előadta Bordy Bella, kísérté az Országos Postás Zenekar. 7. Brahms: Két tánc. Előadta az Országos Postás Zenekar.

A pompásan sikerült műsorszámok után a résztvevők Vezérigazgató Urunkkal és családjával az élen, a legjobb hangulatban maradtak együtt az éjfél záróráig.

Vezérigazgató Urunk Kassán. Vezérigazgató Urunk folyó évi október hó 27-én dr. Forster Károly, Ujj György és dr. Rátz Alfonz főigazgatók, valamint dr. Pázmány Ödön igazgató kíséretében Kassára utazott, hogy az ellenséges légitámadás alkalmával példás magatartásukért kitüntetett és az idegen megszállás utolsó napjaiban bátor magatartásukkal és példás hazafiasságukkal a m. kir. postának értékes szolgálatokat tett postai alkalmazottak elismerő okiratait kézbesítse.

Vezérigazgató Urunk Kassára érve, mindenekelőtt a Hősök temetőjébe hajtatott, ahol megkoszorúzta a légitámadás alkalmával hősi halált halt postai alkalmazottak, illetőleg hozzátartozók sírjait.

A Kassa 1. sz. hivatal feldíszített felvételi termében délután 7 órakor hatalmas tömeg fogadta a m. kir. posta vezérigazgatóját és kíséretét, valamint Kassa város előkelőségeit, köztük dr. Madarász István megyéspüspököt, báró Schell Péter főispánt, vitéz Lakatos Géza altábornagy, hadtestparancsnokot, dr. Pohl Sándor polgármestert.

A bensőséges, meleg ünnepséget a postaitisztiek kassai dalárdája nyitotta meg a magyar Hízkegyv élénklésével. Ezután Pásztor Béla igazgató, a kassai postai igazgatóság vezetője üdvözölte a megjelenteket. Majd Vezérigazgató Urunk a következő nagyhatású beszéd keretében nyújtotta át a Signum Laudist Rócsa István műszaki tanácsosnak, valamint a mimiszteri elismeréseket az ellenséges légitámadás alkalmával példásan viselkedő postai alkalmazottaknak és azoknak az átvett kartársaknak, akik az idegen megszállás utolsó óráiban bátor magatartásukkal és példás hazafiasságukkal értékes szolgálatokat tettek.

„A megpróbáltatások idején az öröm vagy az áldozathozatal óráiban válik el az — mondotta Vezérigazgató Urunk — hogy kinek-kinek milyen a lelkiülete. Vannak, akik a megrázó órákban teljes tértétségbe süllyednek, elernyednek, az öröm vagy a keserűség, az elesettség állapotába merülnek, cselekedni nem tudnak sem Istenért,

sem emberért. Ezek a letargikus lelkek, akik lesüllyednek a tenni nem tudásba. Vannak azután olyanok, akik az öröm vagy a keserű megpróbáltatások idején az önkívület felé sodródnak, a boldogság vagy a keserűség lázadói lesznek; cselekednek, de gátjaszakadt lélekkel, bírálat nélkül, örömben, keserűségben törnek-zúznak, mindent elsodornak, lázadnak a józan ész, lázadnak az Isten ellen. Ezek a túlfűtött, a lázadó lelkek, akik esztelenül, károsan cselekednek.

Vannak azután olyanok, akik jóban, és rosszban Isten előtt fejthajtva, benne bízva, szilárd tudattal élnek és kitartóan védik, óvják, szolgálják a rájuk bízottakat, akik a bajtársi szellem lovagjaként törődnek egymással, akik mindig kitartó, célját tudó komoly munkával cselekednek, akik jókedvvel, bizakodással, hittel, erős akaratúval cselekedve hőssé emelkednek. Ezek a katonalelkek, akiknek nyomán bizalom, eredmény és a hősök eszménye alakul ki.

Kassa város megpróbáltatásainak már sok örömmel és sok keserűséggel átszótt órája volt, amikor ki kellett állni a próbát és tanúságot kellett tenni Isten és ember előtt a lélek értékéről. A közelmúltban a város felet átvigott két olyan megpróbáltatásra emlékszem most vissz, amelyben a posta személyzetének kellett elsősorban helyén állnia és értékéről elsősorban tanúságot tennie.

1938. év őszén volt az első, az öröm megpróbáltatása. Az elszakított, rabságban tartott város határa felé megindult a magyar honvéd, hogy visszahozza a háromszínű zászlót, hogy a magyar szív és a magyar szó örök jogát és a magyar újraéledést jelentse ezen a földön. Azokban a sejtelmes napokban, a feszült várakozás és a boldog öröm óráiban az idegen uralom alatt elnyomatásban élő kassai postások között sokan, igen sokan akadtak, akik nem estek az öröm tétlenségébe, avagy a felszabadulás mámorának oktalan cselekedeteibe, hanem katonalelekkel cselekedtek. Keményen, okosan vagyont mentettek, kárt okozó szándékokat lefogtak, megőrizték a pusztulástól a postai megóvott értékeket és büszke örömmeladták át a bevomuló magyar állami hatalomnak. Ezeket a cselekedeteket, ezeket a magatartásokat ismerte el és jutalmazta Miniszter Urunk a közelmúltban azzal, hogy az arra érdemeseknek emlékiratot készített, amelyet aláírásával látott el és átadta nekem azzal, hogy

személyesen nyujtsam kezükbe azoknak, akiket illet. Átnyujtom tehát ezeket egyenként, hálával és tisztelettel azoknak, akiknek szólnak."

Ekkor Adamovits Jánosnak és a többi kitüntetettnek átnyujtotta az elismerő okiratokat.

„Tegyétek ezt az emlékiratot — folytatta — emlékeitek közé úgy, mint a haza köszönetét azok iránt a honfitársak iránt, akik katonalelekkel álltak helyükön az öröm óráiban.

Majd jött a második, a kemény, a szomorú megpróbáltatás órája.

1941. év júniusában orvul támadt rá erre a szép városra és benne elsősorban erre az épületre a komor pusztítás. Percek alatt zúzott, rombolt, munkahelyeket semmisített meg, értékeket, emberéletet söpört el. Az első percek nagy riadalma, az ösztönélet első visszahatása után azonban felemelkedett a katonalelek, az a lélek, amely romok, holttestek, füst, por és a riadalom felett az Istenhez emelkedik, erős akaratúval veszi fel a súlyos feladat munkáját. Nem sopánkodott, nem zuhant tétlenségbe, nem lázadozott, hanem sarkait a földre vágva fogott hozzá a kötelesség teljesítéséhez, a lehetetlennek látszó megoldásához, a romokon életet teremteni, sebesült bajtársáról, majd utána önmagáról letörölni a vért, a port, vigasztalni, a letörtekbe lelket önteni, példát adni és megakadályozni a tömegfélelmet, a pánikot.

A szomorú megpróbáltatásnak halottai és életben maradt érdemes hősei vannak. A halottak emléke előtt vallásos lélekkel tisztelegtünk, emléküket őrizzük, ápoljuk és kérjük az Istent, hogy a reájuk emlékezés erősítsen minket feladataink teljesítésében. Emléküket emléktábla is meg fogja örökölni ennek az épületnek a falán, a tábla a mai napra nem készült el, de rövid időn belül hirdetni fogja örök reájuk emlékezésünket. A halottak iránti kegyeletemet ma azzal is leróttam, hogy a város határába érve, első utam a temetőbe vezetett, ahol a mi kedves hozzánk tartozóinknak sírjára koszorút helyeztem el és imádkoztam, hogy az ő nagy áldozatuk legyen részünkre a kegyelem forrása a haza iránti kötelesség teljesítésében.

Az élőkné pedig, akik katonalelekkel álltak helyükön, akiket az Isten rendelése a további munkára itt tartott, a miniszter úr parancsára elhoztam az őket megillető köszönetet és elismerést.

Elsősorban átadom Rósás István mű-

szaki tanácsos barátomnak a Kormányzó Úr Ó Főméltósága elismerését azért a példás magatartásért, amelyet a megpróbáltatás nehéz napján tanúsított. Maga is sebesülten, a halál torkából szabadulva, legjobb munkatársainak egész sorát elvesztve, a kötelességteljesítés első munkásaként intézkedett, szervezett, a távközlési szolgálat biztosításáról munkatársaival együtt gondoskodott. Viselje büszkén, önérettel az elismerésnek azt a jelvényét, amelyet én most a mellére tűzök.

Fogadják tölem a miniszteri elismerés átnyújtását szívesen mindazok, akik postai vagyontárgyak megmentésében, a forgalom helyreállításában, a sebesültek és betegek gondozásában, a bajtársiasság szellemének az ápolásban helyükön álltak és példaszereink kivették részüket.

Dr. Balázs Andor főorvos úr nem tartozik ugyan ebben a testületbe, de elsőnek sietett ide, hogy mint orvos a nehéz, fájdalmas órákban orvosi tudásával segítségünkre legyen. Fogadja érte hálás köszönetemet. Meleg hálával adom át Miniszterünk elismerését.

Dr. Margittfalvy Sándor postaigazgatónak a helyreállító munkában és a postaszolgálat újbóli megszervezése terén tanúsított önzetlen, értékes és eredményes tevékenységéért miniszteri köszönetet és elismerést nyujtok át.

Ugyanebből az alkalomból nyujtok át a most felolvasandó uraknak a miniszteri elismerést. Ezek az urak a mentési munkálatok és a sebesültek gondozása terén kifejtett, önzetlen, értékes és eredményes tevékenységük elismerésül kapják a miniszteri köszönetet."

A miniszteri köszönőokiratok átadása után Vezérigazgató Urunk így folytatta beszédét:

„Sorban megkapták kedves munkatársaim a miniszteri köszönetet és elismerést azért, amit tettek és azért, ahogyan megtették a megpróbáltatásoknak azokban a nehéz órákban. Tisztelettel és köszönettel állok meg magatartásuk előtt. Azokban a nehéz órákban teljesített munka és magatartás jutalmazásaként a Miniszter Úr Ónagyméltóságának intézkedéseire én is, mint postavezérigazgató szerényebb intézkedési és rendelkezési hatáskörömben két külön tiszteletadással és köszönetmegnyilvánítással járulok hozzá. Az egyik Danczák János órabéres távirdamunkásnak szól, akit ezennel a IV. fizetési csoport 1. fizetési fokozatába szabályszerű fizetéssel és

lakáspénzzel kinevezek. Kinevezem pedig azért, mert a posta vagyonának megmentése körül olyan példaadó módon és olyan hűséggel viseltetett, hogy őt ezzel a soronkívüli kinevezéssel jutalmazom. Ugyancsak ezeknek a nehéz óráknak emlékére kinevezem Ambrózi Görög József órabéres szakiparost, aki maga is súlyosan megsebesült, hosszú ideig beteg volt, a IV. fizetési csoport 1. fizetési fokozatába szabályszerű fizetéssel és lakáspénzzel.

Amikor kötelességemet teljesíttem, amikor a Miniszter Úr parancsának eleget tettem, amidőn a Kormányzó Úr Ó Főméltósága által adományozott kitüntetés tisztelettel és hódolattal az adományozó személye iránt átnyujtottam, engedjék meg nekem, hogy egy pillanatra visszamelekezem.

Itt, a legelső magyar ember szobrá alatt fogadtuk meg, nem is olyan régen, a felavatás emelkedett pillanatában, hogy kitartó, kemény akaratú magyarok kívánunk lenni. Ehhez az emlékezéshez fűződve most itt, ez előtt a szobor előtt, amely csodálatos intő jel és buzdítás gyanánt az ellenséges támadás nyomán támadt fergeteges pusztulás közepette is sértetlen maradt, önérettel állhat a katonalélekkel dolgozó kassai magyar postás és jelentheti: Urunk! Ör helyükön a bajban is keményen állunk és kötelességünket teljesítettük."

A nagy lelkesedéssel fogadott ünnepi beszéd után a postaaltestek kassai dalárdája elénekelte Ammer: Nem, Nem, Soháját. Utána Adamovits János tanácsos az átvett tisztviselők nevében, Rósás István műszaki tanácsos pedig a légitámadás alkalmával tanúsított példás magatartásukért kitüntetett postai alkalmazottak nevében mondott az elismerésekért hálás köszönetet.

A felejthetetlen ünnepség a Himnusz hangjaival ért véget.

Vezérigazgató Urunk Szabadkán, Ujvidéken és Szegeden. Az idegen megszállás utolsó napjaiban bátor magatartásukkal a m. kir. postának értékes szolgálatot tett átvett, illetőleg visszavett postai alkalmazottak és a visszafogalt Délvidéken a postaszervezés munkájában résztvevő postaszemélyzet részére kiállított Emlékiratokat Vezérigazgató Urunk személyesen vitte le Szabadkára, Ujvidékre, illetőleg Szegedre és bensőséges ünnepségek keretében adta át az arra érdeme-seknek. Szegeden ezenkívül átadta a Kormányzó Úr Ó Főméltósága által adomá-

nyozott Magyar Érdemrend Középkeresztjét Szüts Endre ny. postafőigazgatónak, az igazgatóság volt vezetőjének.

Szabadkán az 1. sz. hivatal újonnan átépített felvételi helyiségében f. évi november 5-én zajlott le a lélekemelő ünnepség, amelyre elkísérték Vezérigazgató Urunkat dr. Rátz Alfons és Végő Károly főigazgatók, dr. Mojzes Tihamér és dr. Pázmány Ödön igazgatók, Kisfalvy Alajos műszaki igazgató és dr. Gallyas István segédtitkár.

Az ünnepélyen résztvettek dr. Reök Andor főispán, dr. Völgyi János polgármester, Ditrőy Ödön alezredes és még sokan mások.

A magyar Híszkegy elmondása után Végő Károly főigazgató, a szegedi igazgatóság vezetője üdvözölte a vendégeket és megemlékezett azokról a kartársakról, akik a jugoszláv megszállás alatt megőrizték magyarságukat és nagy szolgálatokat tettek a m. kir. postának.

Az üdvöző szavak után Vezérigazgató Urunk a következő beszéd kíséretében adta át az emlékiratokat az érdekelteknek:

„Kedves Kartársaim! Mikor idén húsvét küszöbén megindult a magyar honvéd, hogy ezt a tőlünk erőszakkal elszakított földet visszazerezzé, itt ebben a városban is, még a honvédség szuronyainak megérkezése előtt a rettegésnek, a terrornak óráiban, megmozdult pár magyar lélek, megmozdult pár magyar szív, azért, hogy cselekedjék. Lelkük örült a felszabadító közeledésre, akaratuk megfeszült és ellentálltak a hatalmat már-már elvesztő megszállók kegyetlen, romboló szándékának. Az ő cselekvő erejük, amellyel értéket, vagyont életet mentettek, példát adott és példaként ragyog. Ez a lélek a maga cselekvő energiájával biztosította a telefonközpont, a hírszolgálati idegrendszer sérteklenségét és ezzel nagy szolgálatot tett a magyar ügynek. Nemcsak azért, mert értéket mentett, hanem azért is, mert megmutatta, hogy a magyar lélek tud cselekedni, nemcsak titokban örülni, hanem az öröm óráiban kockázatosan tenni is.

Miniszter Úr Ó Nagyméltóságának jelentést téve a délvidéki eseményekről, a magyar posta személyzetének magatartásáról, derekas munkájáról, azokról, akik az idegen uralom alatt is a posta szolgálatában állottak bár, de lélekben magyarok maradtak, Miniszter Úr elrendelte, hogy juttassam el hozzájuk az ő köszönetét, elismerését és mindegyiküknek személyesen adjam át az emlékiratot, amelyet ő személyes

aláírásával látott el. Büszkén és örömmel teszek eleget ennek a megbízatásnak. Büszkén arra, hogy hív, kemény akaratú magyarokkal foghatok kezét és örömmel, mert kartársaim a posta hűségese katonái azok, akik ezt a miniszteri elismerést megérdemelték. Ebben az ünnepi pillanatban, amikor 22 évi szenvedés után történt első magyar találkozás férfiasan, acélosan átélte napjainak emlékére átadom az emlékiratokat, arra kérem mindnyájukat, hogy ki-ki a maga helyén mindig megingathatatlan soha nem lankadó, cselekvő magyar maradjon.”

Ekkor Vezérigazgató Urunk kiosztotta az emlékiratokat.

„Őrizzék meg ezt az írást kedves emlékek között és ha netalán úgy fordul valamikor az életben, hogy nehéz körülmények, nehéz viszonyok, megpróbáltatások ismét rájuk virradnak és talán erejük is fogy, tekintsenek mindig erre és merítsenek ebből erőt, hogy soha ne maradjunk el a mögött, amit ezekben a vészterhes napokban tettek. Mutassák meg mindenkinek, aki csügged, aki azt mondja, hogy a nehéz sorsot már nem bírom tovább, hogy a gyöngének nevezett nők is a nehéz időkben mit cselekedtek, mutassák meg férfiaknak, gyermekeknek örök példaképen.

Pár szóval meg kell emlékeznem ezzel kapcsolatban azokról is, akik a bevonuló honvédséggel érkeztek ide, azzal a feladattal, hogy a postát azonnal életre keltsék, azonnal működésbe hozzák. Ez a kis csapat önfeláldozással, fáradtságot nem ismerve, veszélytől nem félve, a magyar királyi honvédséggel legszorosabb együttműködésben a Felvidéken, Kárpátalján és Erdélyben megjelenvén, azonnal megkezdte a posta munkáját. Azoknak, akik ebben a munkában kifogástalanul tevékenykedtek, egy-egy emlékiratot állítottunk ki azért, hogy életüknek ez a korszaka, amely korszak dicső korszak, mert országepítő, s mert igazságtalanul szétdarabolt országunknak egyes részeivel való egyesítését szolgálja, megörökíttessék. Ezt az elismerést őrizzék meg és legyenek mindig büszkék rá.”

Mély megilletődéssel vették át az elismerésben részesülők a díszes okiratokat. Az átvett tisztviselők nevében Klinóczki Róza mondott könnyes szemmel köszönetet a legfőbb vezetőség figyelméért. Utána Harasztos Ferenc főfelügyelő, a Szabadka 1. sz. postahivatal szervező főnöke köszönte

meg az emlékiratot. A lelkes ünnepség a Himnusz hangjaival ért véget.

Szabadkáról Vezérigazgató Urunk *Ujvidékre* utazott. Itt november hó 6-án délben folyt le a kedves ünnepség, amelyen megjelent dr. vitéz Nagy Miklós polgármester és Trunkwalter Ödön főtörzskapitány állomásparancsnok is.

Végh Károly főigazgatónak üdvözlő szavai után Vezérigazgató Urunk szolt az ünnepelethez.

„Köszönetet és elismerést hoztam azoknak — mondotta — akik a húsvéti magyar feltámadás óráiban, cselekvő, acélos akarral állották meg helyeiket, akik a posta értékeit megmentették és azután büszke örömmel átadva azokat a magyar posta megjelenő szerveinek, beleolvadtak a magyar államba, a magyar államnak egyszerű, szürke, dolgozó polgárai lettek. Cselekedtük példás, magatartásuk kiváló és éppen ezért hozom részükre itt Miniszter Urunk köszönetét és elismerését. Meghagyta nekem Miniszter Urunk, hogy juttassam el és pedig kézből-kézbe azokat az emlékiratokat, azokat a dicséző sorokat, amelyeket ő személyesen írt alá. Vegyék át kedves kartaimeim büszke örömmel és őrizzék meg szent emlékeként azoknak a napoknak és óráknak, amikor arról kellett tanúságot tenniök, hogy milyen értékű magyarok. Arról kellett tanúságot tenniök, hogy vajjon tudnak-e kötelezettséget vállalni magyar voltukért, nem azért, hogy abból hasznuk keletkezék, hanem azért, mert ragaszkodnak egy nemzethez, ragaszkodnak egy hazához, amely huszonkét év után újra jön, közeledik átölelni gyötrődő fiait. Önzetlenül, a magasztos, a felemelkedett lélek tisztaságával, életük kockáztatásával cselekedtek és pedig csupán azért, mert szerették magyar hazájukat. Olyan egyszerű és olyan magasztos cselekedetüknek a rugója, hogy ez előtt díszbe öltözött a legmélyebb tisztelettel kell meghajolnom. Miért cselekedtek? Cselekedtek egyszerűen azért, mert igazlelkű, hívó, katonásszellemű magyarok voltak. Köszönettel és büszkén adom át az emlékiratokat azzal a kéréssel, maradjanak mindig elől a példával, amit mindnyájunknak adtak. Egyenként fogom kérni, szólitani azokat, akiket a Miniszter Úr elismerése illet”.

A Vezérigazgató Úr kézfogás kíséretében átadta az emlékiratokat.

„Ugyanezt az alkalmat használom fel arra — folytatta, — hogy Miniszter Urunk rendeletére átadjam azoknak a kar-

társainknak is az emlékiratot, akik a szervezés és visszacsatolás, benépesítés munkájában derék, kifogástalan munkát végeztek. A meginduló honvédszuronyok nyomán, mint szorgos hangyaráj jelentek meg és dolgoztak azon, hogy a távbeszélő és postahálózat felvegye a maga munkáját és az a terület, amely 22 éven át vergődött, belekapcsolódjék kulturális vérkeringésünkbe. Hivatást teljesítették és ezt kifogástalanul, áldozatos lélekkel, veszedelmet, fáradságot nem ismerve, meg nem rettenve végezték. Emlékiratot kapnak tehát, amelyet személyesen kívánok átadni.”

Ezután kiosztotta Vezérigazgató Urunk a szervezők emlékiratait, amelyekért Anton József átvett volt jugoszláv tisztviselő és Sámel József főfelügyelő, hivatalvezető mondtak köszönetet.

A felejthetetlen ünnepséget Vezérigazgató Urunk a következő szavakkal fejezte be:

„Átvették azokat az iratokat, amely életük egyik szép, emelkedett tevékeny korszakának elismerése. Tegyék ezt el, őrizzék meg híven, de ne csak emlékként őrizzék, hanem figyelmeztető jel gyanánt is. Levegyen ez az emlékirat mindnyájunknak kísérelője, biztatója, bármilyen nehéz viszonyok között is mindig keményen, acélosan, katonás lélekkel álljanak. De ne csak maguknak őrizzék meg, hanem mutassák meg családtagjaiknak, ismerőseiknek, fiataloknak, öregeknek egyaránt. És ha rátekinthetnek, merítsenek ebből olyan tüzet, amely tüzet az akarat erősítésére és a tett felfokozására minden magyar embernek mindig magával kell hordania. Isten áldása legyen munkánkban, tartsunk össze és készüljünk, hogyha bármilyen pillanatban, bármilyen téren hív bennünket hazánk, becsülettel akkor is ott legyünk. Jó munkát kívánok. Isten velünk.”

A *szegei* postai igazgatóság tanácssterme f. évi november hó 9-én pompásan feldíszítve várta Vezérigazgató Urunkat és kíséretét, akiknek sorában ez alkalommal dr. Forster Károly és Ujj György főigazgatók is jelen voltak. Az ünnepség fényét emelte dr. Tukats Sándor főispán, dr. Pálffy József polgármester és vitéz Feketehalmi Czeydner Ferenc altábornagy, hadtestparancsnok megjelenése is.

Végh Károly főigazgató köszöntötte Vezérigazgató Urunkat, a vendégeket és az ünnepelet Szüts Endre főigazgatót.

Az üdvözlő szavak után mondta el Vezérigazgató Urunk a következő nagyhatású beszédét:

„Amikor egy vezetőállásban volt férfi szolgálati idejének leteltével az élről távozik, ahol példát adott, ahol rendelkezett és távoztával igen gazdag, érdekes emlékeket visz magával, kettős lelki hatás alá kerül. Egyik volt munkatársainak és a közvéleménynek a bírálata, a másik a saját lelkiismeretének ítélete. Mind a két bíráló független, befolyásolhatatlan és kíméletlen. Mindkettő leszed az egyénről minden külszint és csak a valódi belső értékeket hagyja meg. A közvélemény szava és saját lelkiismeretünk analízise két erős reflektor. A közvéleményen át vagy emelkedetté, becsültté lesz az, aki valamikor az élen járt, vagy pedig megszűrkiül, megsemmisül, avagy talán leplezetlen valóságában ijesztő példaként emlegetik késői utódok. A lelkiismeret reflektora saját lelkiifurdalásunkon, önkritikánkon át emel nagygyá vagy morzsol össze. A vezető gyötrelmes elhatározásainak nyugalalmát adó igazolása vagy talán hányaveti szívtelen eljárásának keserű megítélése ott a lélek mélyén a gondtalannak látszó órákban alakul ki. A nyugalom órái tehát a számadás, a megemlékezés, az ítéletkimondás órái lesznek. A megemlékezésnek ezekben az óráiban kértünk ma ide magunk között Téged, kedves Szüts Endre barátom, hogy halld meg a közvélemény megítélésének szavát, hogy átadjam Neked azt a megítélést, amelyet a közvélemény legnagyobb örömére a legelső magyar ember, Kormányzó Urunk Ó Főméltósága nyilvánított személyedről, mikor Részre a magyar Érdemrend középkeresztjét adományozni méltóztatott.

Büszke örömmel az egykori munkatárs és előjáró meleg érzésével adom át Neked kedves barátom a becsületes, hűséges, eredményes munka megbecsülésének ezt a jelvényét, amely a közvélemény reflektorában ragyog és beszél nekünk régi nemes munkádról. Vidd magaddal, őrizd büszkén és hordozd szeretettel.

Kívánjuk Neked, hogy a lelkiismeret reflektorában állva önkritikád óráiban is találj mindig olyan megnyugvást minden vezetői cselekedetedre, mint amilyen elismerést adott Neked legfelsőbb Urunk. Hiszszük, tudjuk, meg vagyunk győződve, hogy nem lesz nehéz ezt megtalálni azzal a szívvel, amellyel Te mindig cselekedtéél, amellyel mindig csapataid élén jártál. Átadom a jelvényt azzal, hordozd büszkén, szeretettel és soha ne feledkezzél meg azokról, akik között életedet töltötted és akik, ha nem is vagy közöttük, mindig szeretettel zárnak szívükbe.”

Ezután Szüts Endre főigazgató nyakára helyezte a Magyar Érdemrend Középkeresztjét. Szüts Endre főigazgató könynyekig meghatva pillantott vissza beszédében az elmúlt 40 esztendő munkájára és mondott köszönetet felsőbbségének munkája megbecsüléséért, a kartársainak, munkatársainak az odaadó támogatásért és segítségért.

Ezután ismét Vezérigazgató Urunk emelkedett szólásra. Ez alkalommal a Délvidék postai és távközlési szolgálatának szervezésében résztvevő postai alkalmazottakhoz szólott és átadta nekik az emlékiratot a következő beszéd kíséretében:

„Hölgyeim, Uraim, Kedves Kartársaim! Amint Végh főigazgató úr bevezető szavaiban említette, idejövételünknek nemcsak az volt a célja, hogy Szüts Endre barátomnak átadjuk a legmagasabb kitüntetést, hanem összekapcsoltuk ezzel az ünnepséggel azt is, hogy azoknak a kartársainknak, akik a Délvidék visszaacsatolásával kifogástalanul tevékenykedtek, akik az élcapatok nyomán vonultak erre a területre, azokat az emlékiratokat, amelyeket a Miniszter Úr Önagyméltósága rendelt átadni, átnyújtsam. A magam részéről köszönettel és hűséggel, kartársi szeretettel nyujtom át egyenként ezt az emlékiratot, amelyről szellemesen jegyezte meg egyik hivatali társam, hogy a magyar posta nemesi levelei. Nemesi levelei olyan értelemben, hogy a magyar posta keretében a hazánk nagyobbitása, erősödése érdekében végzett munkánknak emlékiratai. A munka megbecsülését hirdetik ezek a nemesi levelek, melyek emlékek a multa és kötelező ígéretek a jövőre is, hogy soha nem szününk meg acélos lélekkel dolgozni hazánkért. Kérem a felszólítottakat, hogy szíveskedjenek előlépni és kezemből átvenni az emlékiratokat.”

Az első magyar postás elismerését dr. Mojzes Tihamér postaiigazgató, a szabadkai szervező m. kir. postaiigazgatóság volt vezetője köszönte meg.

Postás ünnepség Szabadkán. November hó 16-án ismét bensőséges, szép postás ünnepség színhelye volt Szabadka. Ez alkalommal adták át díszes külsőségek között a mintaszerűen átépített Szabadka I. számú postahivatalt rendeltetésének, továbbá felszentelték a szabadkai postások új zászlaját és végül ugyanekkor leplezték le a világháborúban elesett tíz szabadkai postás hősnek a postahivatal főbejárata fölött elhelyezett emléktábláját.

Vezérigazgató Urat az ünnepségen dr. Rátz Alfonz főigazgató képviselte, kísérteben volt dr. Magos Győző postatanácsos is. Dr. Kuzmich Gáborné zászlóanyát László János főellenőr felsége képviselte. A szegedi igazgatóság részéről Végh Károly főigazgató, a kerület vezetője és helyettesei, dr. Mojzes Tihamér postaigazgató, valamint Kisfalvi Alajos műszaki igazgató jelentek meg az ünnepségen. Jelen voltak a római katolikus, evangélikus és református egyházak, továbbá a szabadkai helyőrség, rendőrség stb. képviselői is; ezenkívül a különböző társadalmi egyesületek testületileg vonultak fel az ünnepségen.

A személyzet a kiküldöttek vezetésével 10 órakor ünnepi Istentiszteleten vett részt, majd 11 órakor a hivatal szépen átépített felvételi termében kezdetét vette a lélekemelő ünnepség.

Miután az iparos dalárda a magyar Hírszekegyet elénekelte, dr. Mányi Lajos főfelügyelő, a Szabadka 2. számú postahivatal szervező főnöke boldog örömmel üdvözölte az újra magyarra lett Szabadkán Vezérigazgató Urunk képviselőjét. Ezután dr. Rátz Alfonz főigazgató ünnepi beszédet mondott:

„Mélyen tisztelt ünneplő közönség!

A m. kir. posta vezérigazgatójának képviselőjében jöttem ma ide szabadkai postás kartársaink közé, hogy köszöntsem zászlóujukat, felavassam emléktáblájukat és átadjam rendeltetésének az új köntösbe öltöztetett Szabadka 1. számú postahivatalát.

Huszonhárom évvel ezelőtt, amikor ez a szent magyar föld a jugoszlávok birtokába került, sok-sok magyar pénzben és magyar munkával épített mű és épület került kezeik közé. Így ez a postahivatal is, amelylyel a hosszú idő alatt, amíg az övék volt, nem sokat törődtek, mert csak így történhetett, hogy teljesen elhanyagolt, dűledező állapotban került ismét vissza ez év április havában a magyar posta tulajdonába. A m. kir. posta nehéz viszonyok között, nagy áldozatkészséggel azonnal hozzálátott az épület rendbehozatalához s íme, ma itt áll előttünk rendben és tisztán, öröme azoknak, akik benne dolgoznak, de öröme azoknak is, akik abba belépnek.

Amikor tehát ezt a rendbehozott magyar postaépületet rendeltetésének átadom, azt kívánom, kísérje Isten áldása a benne dolgozó postás testvéreim munkáját.

Most pedig tekintetem erre a szép magyar címeres brckátselyem zászlóra esik, amelyet szabadkai postás kartársaink költséget nem kímélve, készítettek, lát-

ható jeléül annak az eszmének, amelyet képvisel: a hazaszeretetnek és a postás egységnek.

Kedves Kartársaim! Valamikor zászlót csak a harcoló seregeknél láttunk, ahol a vezér tekintélyét hirdette és mutatta a hadak útját. Kitzútték azt a hadvezér sátra elé s amikor harcra indult a tábor, magasra emelve, elől vitték s utána rohant a sereg. Körülötte tombolt a legádázabb harc, száz és száz harcos sebéből patakzott a vér, s ha kihullt a zászlótartó kezéből, száz másik akadt, aki tartotta és védte utolsó lehetetlég, mert a zászló megvédése a sereg győzelmét jelentette. A zászló, amelyet évszázadokon át csak a harcoló seregek használtak, később mindjobban elterjedt a polgári életben is, de ugyanazzal a jelentőséggel, mint régen, vagyis a tekintélyt hirdeti és mutatja a célt. Ott viszik most is Hadurunk előtt, büszkén leng minden magyar ház ormán s jelenti nemzetünk létét, hitét, erejét és a mult tiszteltetését. Mutatja az irányt, amelyre menünk, haladnunk s amely szerint cselekednünk kell.

A szabadkai postások lángoló hazaszeretettől vezérelve, megéreztek a zászló összefogó erejét s ezért az volt a vágyuk, hogy ünnepélyes kivonulások alkalmával ők is a zászló alatt vonuljanak, mint szerte az országban többi postás kartársaik, büszkén hirdetvén, hogy egyenkint és összesen egy percig sem szüntek meg hűséges fiaii lenni ennek a sokat szenvedett dicső magyar hazának.

De a szabadkai postások nemcsak magukra, nemcsak a ma élő nemzedékre gondolnak, amidőn zászlót szentelnek, hanem emléket állítanak azoknak a postás testvéreiknek is, akik hazájukért leg többet — életüket áldozták.

Ezeknek a világháborúban hősi halált halt szabadkai postásoknak emlékére ennek az épületnek falára emléktáblát helyeztek az életben levő utódok és megfogadták, hogy minden évben április 12-én, a felszabadulás napjának évfordulóján, azonkívül a hősök napján és a halottak napján mécesest gyújtanak az emléktábla előtt és a hősök napján az emlékművet meg is koszorúzzák.

Postás Kartársaim! Hirdesse ez az emléktábla mindenkinek, aki reátekint, hogy ők is, akiknek emlékére állították, egykoron zászló alá állottak, mert a haza áldozatra hívta őket s ők életüket és véréket adták, mert a haza így kívánta tőlük.

A legnagyobb áldozatot hozták ők, de

áldozatot hoztak a hazáért azok a hozzá-
tartozók is, akik őket elvesztették.

Mély tisztelettel és szeretettel köszön-
töm ebben az ünnepélyes pillanatban hősi
halált halt szabadkai postás kartársaink-
nak itt megjelent hozzátartozóit s meg-
hajtom előttük a hála zászlaját azért a
nagy áldozatért, amelyet szereteteik el-
vesztésével hoztak a hazáért. Szolgáljon
neki vigaszul az a soha el nem múló ke-
gyelet, amelyet hősi cselekedatükért irá-
nyukban mindnyájan érzünk és érezni fog-
nak utódaink.

Most pedig felkérem az egyházak mé-
lyen tisztelt felkent szolgálait, hogy az ava-
tást megtartani szívesek legyenek."

Az ünnepi beszéd elhangzása után a
közönség a postászászló alatt kivonult az
épület főbejárata fölött elhelyezett emlék-
tábla elé. A tűzharcosok zenekara itt el-
játszotta a Himnuszt, majd az egyes egy-
házak képviselői mondták el avatóbeszé-
deiket. Ezután dr. Rátz Alfonz postafőgaz-
gató a hősi emléktábla előtt a következő
szavak kíséretében helyezte el a m. kir.
posta babérkoszorúját:

„A m. kir. posta vezérigazgatójának ne-
vében a magyar postáság soha el nem
múló kegyelete és tisztelete jeléül he-
lyezem el ezt a babérkoszorút a világhábo-
rúban hősi halált halt szabadkai postások
emlékművére."

Végül László János főellenőr felesége,
dr. Kuzmich Gáborné zászlóánya szalag-
ját a következő jelmonddal kötötte fel a
zászlóra:

„Boldog az a nemzet, melynek Istene
az Úr."

A visszamaradt és átvett tisztviselők ne-
vében Klimóczy Róza, a szervező tisztvi-
selők nevében pedig Vilim Klára kötött
szalagot az új zászlóra. Az ünnepség be-
fejezésekképpen az iparos dalárda eléne-
kelte a Himnuszt.

Az új zászló beszerzésének költségeit a
szabadkai postások önfeláldozó hazafias-
sággal a maguk erejéből teremtették elő.
A jólsikerült ünnepség rendezése Harasz-
tos Ferenc főfelügyelőnek, a Szabadka 1.
számú postahivatal szervező főnökének
érdeme.

Gyászünnepély. A m. kir. posta sze-
mélyzete az Országos Postás Zene és Kul-
túr Egyesület rendezésében idén is meg-
tartotta kegyeletes gyászünnepélyét elhunyt
kartársai emlékezetére. Az ünnepély részt-

vevői november 4-én reggel 8 órakor a
Szervita-templomban gyászistentiszteleten
vettek részt s utána a Főposta épületének
falán levő hősi emlékműre koszorút helyez-
tek.

Az ünnepélyen Gyarmathy Béla posta-
műszaki főigazgató mondott gyászbeszédet.
„Emlékezzünk Kartársaim! A m. kir.
posta világháborús hőseinek emlékénel is-
mét megjelentünk. Ide jöttünk egyrészt
azért, hogy kegyelettel adózzunk emlékü-
nek, másrészt pedig, hogy példát vegyünk
és erőt merítsünk hősi áldozatukból.

Mert honnan merithetnénk szebb és ma-
gasztosabb példát? Hiszen egy nemzet tag-
jainak elszántsága, önfeláldozása, hősi ha-
lála a legtökéletesebb kifejezése és meg-
nyilvánulása a nemzet élni akarásának.

Hosszú éveken át, Trianon gyászos éve-
iben nehéz szívvel tettünk elegendet ennek a
kötelességünknek drága Hőseink.

De ma már hála az Eggek Urának, a feltá-
madás korszakában él a Magyar és nap-
jainkban ott a messzi orosz síkságokon pél-
dáitok nyomán új hőseink, vért és életet ál-
dozó hőseink küzdenek.

Amikor most itt a m. kir. posta egész
személyzetének nevében elhelyezem kegye-
letünk koszorúját, fohászokodom. Fohászko-
dom, hogy vigyék el új hőseink Hozzátok
az elmulás világába a hírt, hogy áldozato-
tok, legfőbb hazafiúi áldozatok nem volt
hiábavaló.

Evvél a büszke tudattal immár nyugod-
hattok és nyugodjatok békében."

**A Kari Szövetség rendkívüli köz-
gyűlése.** A Postás Kari Egyesületek Szö-
vetsége október 28-án tartott rendkívüli
közgyűlésén a megüresedett ügyvezető
igazgatói állásra dr. Dénes Ferenc posta-
tanácsost választotta meg.

**A Magyar Közlekedéstudományi
Társaság közgyűlése.** A Magyar Köz-
lekedéstudományi Társaság október hó-
ban tartotta ez évi rendes közgyűlését. A
közgyűlést nyilvános jellegű ünnepi köz-
gyűlés előzte meg. Ezen dr. Álgay Pál
államtitkár mondott emlékbeszédet „Gróf
Teleki Pál és a magyar közlekedés" címen
Utána Veress Gábor emlékbeszéde hang-
zott el Széchenyi István felett.

A rendes közgyűlésen Wulff Olaf elnöki
megnyitója után dr. Maléter Jenő ügy-
vezető főtítkár terjesztette elő jelentését.

A közgyűlés következő kartársainkat
választotta levelező tagokká: dr. Dan-

csák Gyula postatitkárt, dr. Gallyas István postasegédtitkárt és Gergely László postamérnököt. Dr. Ruttner Béla postatanácsos a számvizsgáló bizottság rendes tagja lett.

A társaság válaaztmánya alábbi tagtársainkat pártoló tagokul vette fel: dr. Erdélyi Géza postafőigazgatót, Endrédy Antal postaműszaki főigazgatót, dr. Szilárd Béla postaigazgatót, dr. vitéz Baltay Aladár, dr. Zilahy-Sebess György és Szendrői Pál postatanácsosokat, dr. Ernyey László és dr. Mutschenbacher Imre postatitkárokat.

Eszperantó. Szalay Sándor budapesti könyvkiadó Körösi Coma Sándor halála 100 éves fordulójának méltóbb megünneplése és a magyar tudásvágnak és törhetetlen akaratainak az egész világgal való megismertethetése végett irodalmi pályázatot hirdet egy eszperantó nyelven megírt vagy magyar eredetiből eszperantó nyelvre fordított dolgozat beküldésére.

Pályázai határidő: 1942. szeptember 3. Díjak: I. díj 50, III. díj 30, III. díj 20 pengő. A pályázat Szalay könyvkiadó címére küldendő: Budapest, VIII., Kender-utca 39.

A Magyar Országos Eszperantó Egyesület ezzel kapcsolatban felhívja a figyelmet eszperantó tanfolyamaira. Budapesten és környékén lakó érdeklődők levélben vagy személyesen jelentkezhetnek tanfolyamra a Magyar Országos Eszperantó Egyesület helyiségében (IV., Kecskeméti u. 6., I. em.) minden hétfőn este 7 órától 9-ig. Tandíj 6 pengő. Vidékiek (vagy tanfolyami lehetőséggel nem rendelkezők) részére Szalay-féle levéltanfolyam áll rendelkezésre. Érdeklődők kérjenek ismertetőt. (Budapest, VIII., Kender-u. 39.)

Sakk. A Postatisztviselők Sakkegylete november 6-án fejezte be nagy érdeklődéssel kísért csapatmérkőzéseit. A versenyen résztvevő hat csapat küzdelme mindvégig bővelkedett izgalmakban. Végül a Postaigazgatóság csapata fél ponttal megelőzve a Budapest 62. postahivatal csapatát, a Postás Kari Egyesületek Szövetsége által adományozott értékes serleg ezidei védője lett. A serleg ünnepélyes átadása és díjkiosztás választmányi ülés keretében december hóban lesz.

A verseny részletes eredményei a következők:

1. Budapesti postaigazgatóság csapata (Szittyá, dr. Tiszay, dr. Róthler, Karlbauer, dr. Onódy) 14.5 pont,
2. Budapest 62. postahivatal csapata (Jeney, dr. Krumpholcz, Zólmoy, Garóczy, Pálkerti) 14 pont,
3. Központi számvéveség csapata, a múlt évi védő (Havasi, Bikich, Kelemen, Sásdy, Szilárd) 11.5 pont,
4. Anyagszertár csapata 10 pont,
5. Járműtelep csapata 5.5 pont,
6. Postás Sport Egylet sakkosztálya 4.5 pont.

A jóléti alapítvány új helyisége. A m. kir. posta személyzete jóléti alapítványának kezelési irodája a postavezérigazgatóság épületéből folyó évi október hó végén elköltözött. Új címe: Budapest, VIII., Mikszáth Kálmán-tér 5. sz., II. em. 7. Telefonja: 144—274 és 144—275.

Könyvtári órák. *Egyesületünk könyvtárosa minden szerdán 5—7-ig tart hivatalos órákat az egyesület Benczur-utcai helyiségében.*

SZERKESZTŐSÉG:

I., KRISZTINA-KÖRÚT 12. II. 220. TÁVBESZÉLŐ: 150—597.

MŰSZAKI KÖZLEMÉNYEK: (Társ szerkesztő)

XI., VÁSÁRHELYI PÁL-U. 4/6. TÁVBESZÉLŐ: 258—280.

KIADÓHIVATAL:

I., KRISZTINA-KÖRÚT 12. IV. 432. TÁVBESZÉLŐ: 156—841.

Előfizetési ár évi 10 P. Postai alkalmazottaknak évi 5 P.
Felelős kiadó DR. LUKÁSZ ALFONZ m. kir. postatitkár.

URBANYI ISTVÁN könyvnyomda, Budapest, VI., Gróf Zichy Jenő-utca 36.

Telefon: 118-461.